

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra kulturních a náboženských studií

Svatohubertská legenda – myslivecká tradice nebo křesťanské povolání

St.Huberts legend – hunting tradition or Christian vocation

Bakalářská práce

Autor: Jan Votava
Studijní program: BNABV Náboženská výchova
Studijní obor: Náboženská výchova
Vedoucí práce: ThLic. Mgr. Lukáš de la Vega Nosek, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor: Jan Votava
Studium: P20K0194
Studijní program: B0221A100009 Náboženská výchova
Studijní obor: Náboženská výchova

Název bakalářské práce: Svatohubertská legenda – myslivecká tradice nebo křesťanské povolání
Název bakalářské práce AJ: St.Huberts legend – hunting tradition or Christian vocation

Cíl, metody, literatura – viz soupis, předpoklady:

Svatohubertská legenda je dnes běžnou součástí mysliveckých tradic, ale její interpretace je často povrchní a zkreslená. Cílem práce je proto hlubší zamyšlení nad podstatou legendy a na příběhu světce prezentovat, jak může v současné době uposlouchání povolání přispět k duchovnímu "zrání" člověka. Metodou bude teologicko-etická interpretace tzv. Svatohubertské legendy s důrazem na prakticko-pastorační využití při výuce adeptů myslivosti a v práci s dětmi. Z pedagogického pohledu může diskuze o životním příběhu světce pomoci odbourat předsudky a vzbudit zájem o hlubší poznání a další vzdělávání.

Garantující pracoviště: Katedra kulturních a náboženských studií, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce: ThLic. Mgr. Lukáš de la Vega Nosek, Ph.D.
Oponent: PhDr. Radek Martínek, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 29. 11. 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval pod vedením ThLic. Mgr. Lukáše de la Vega Noska, Ph.D. samostatně a uvedl všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 22. 6. 2023

Poděkování

Děkuji panu ThLic. Mgr. Lukáši de la Vega Noskovi, Ph.D. za odborné vedení práce a cenné rady, které mi pomohly tuto práci zkompletovat. Mé poděkování patří rovněž Mons. prof. PhDr. Petru Piřhovi, CSc., dr. h. c., Ing. et Ing. Františku Bezděkovi a R. D. Mgr. Františku Eliášovi za konzultace a spolupráci při získávání údajů pro výzkumnou část práce.

Anotace

Votava Jan: *Svatohubertská legenda – myslivecká tradice nebo křesťanské povolání/Bakalářská práce*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2023. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá Svatohubertskou legendou nejen z pohledu myslivecké tradice, ale především pohledem křesťanského povolání a jejím možným využitím v náboženské výchově dětí a při evangelizaci a katechezi dospělých. První část práce je zaměřena na historické souvislosti Svatohubertské legendy, představení mysliveckých patronů a literárních žánrů. Na druhou část, která je zaměřena na vyobrazení a odhalení podstaty legendy, navazuje pohled na životní příběh svatého Huberta v kontextu dnešní doby. V závěrečné čtvrté části se pak pokusíme předložit možné využití Svatohubertské legendy při náboženské výchově dětí nebo při evangelizaci a katechezi dospělých.

Klíčová slova: Evangelizace, katechetika, legenda, myslivost, povolání, svatý Hubert, tradice

Annotation

Votava Jan, Saint Hubert Legend – hunting tradition or Christian vocation Bachelor's thesis. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2023. Bachelors thesis.

The bachelor's thesis deals with the Saint Hubert legend not only from the point of view of the hunting tradition, but above all from the viewpoint of the Christian profession and its possible use in the religious education of children and in the evangelization and catechesis of adults. The first part of the work is focused on the historical context of the St. Hubert legend, the introduction of hunting patrons and literary genres. The second part, which is focused on depicting and revealing the essence of the legend, is followed by a look at the life story of St. Hubert in the context of today. In the final fourth part, we will try to present the possible use of the St. Hubert legend in the religious education of children and in the evangelization and catechesis of adults.

Keywords: Catechetics, evangelization, hunting, legend, profession, Saint Hubert, tradition

Obsah

Úvod	1
1 Svatohubertská legenda z pohledu historie	4
1.1 Jelen jako symbol v pověstech, pohádkách, bájích a legendách	4
1.2 Písemné prameny Svatohubertské legendy	6
1.3 Ostatní patroni lovu (Diana, sv. Eustach, sv. Prokop, ...).....	9
1.4 Legendy historicky podložené a nepodložené, mýty, pověsti a pohádky.....	11
2 Podstata legendy – „jádro“ svatosti – co nám Bůh prostřednictvím světce svatého Huberta sděluje.	14
2.1 Vyobrazení legendy	14
2.2 Rozbor legendy a odkazy na evangelia	15
2.2.1 Hledání smyslu života	15
2.2.2 Osvícení	16
2.2.3 Výzva k přijetí kříže a k následování	17
2.2.4 Uposlechnutí Božího povolání a Boží příslib.....	18
3 Hubertův příběh pro 21. století.....	20
3.1 Poznání talentu – kdo jsem (?) a kam vede moje životní cesta – co je obecně základem životní cesty člověka	21
3.2 Rozdíl mezi zaměstnáním a povoláním.....	21
3.3 Uposlechnutí povolání a duchovní zrání člověka, který někým je a někým se stává	23
4 Svatohubertská legenda pohledem pedagoga a její potenciál v katechezi a evangelizaci	26
4.1 Bourání předsudků a navázání kontaktů s posluchačem	27
4.2 Využití Svatohubertské legendy při náboženské výchově dětí	27
4.3 Svatohubertská legenda jako nástroj evangelizace a katecheze dospělých.	29
4.3.1 Svatohubertská legenda ve výuce adeptů myslivosti	30
4.3.2 Svatohubertská legenda a její místo v tradicích české myslivosti.....	31
Závěr.....	33
Literatura	35
Obrazová příloha	37

Úvod

Představení Svatohubertské legendy jako myslivecké tradice a její současné vnímání veřejností

Člověk se ve svém životě setkává s Bohem různým způsobem a v různém čase. Někomu mohou předat základní předpoklady pro vybudování vztahu s Bohem v raném věku rodiče, pro jiné je impulzem ke konverzi setkání s výjimečnou osobností, někteří se obrací k Bohu v krizových situacích, ale jsou jistě i tací, kteří ve svém životě Boha odmítnou jako něco zastaralého a přežitého.

Bakalářská práce se zaměřuje na otázku, zda lze Svatohubertskou legendu, která patří ke všeobecně známým mysliveckým tradicím, využít nejen v náboženské výchově dětí a mládeže, ale i při katechezi a evangelizaci dospělých. Cílem této práce není na první pohled zřejmé předání historických skutečností a faktů z pohledu lidového podání, myslivecké tradice nebo vědeckého bádání, ale námět, jak prostřednictvím legendy přimět posluchače k zamyšlení nad otázkami „Kdo jsem a kým mohu být?“ a následně i k výzvě a úvahám „Kdo je pro mne Ježíš Kristus a jaký je můj vztah k Bohu?“

Svatohubertská legenda je součástí základních a všeobecně známých tradic české myslivosti a je prezentována v mnoha různých podobách a formách. Je životním příběhem člověka, který se ocitá v těžké životní situaci a postupně objevuje nový smysl svého života. Působení a skutky hlavní postavy, světce, jsou následně inspirací a příkladem pro ostatní. Příběh je také motivem mnoha dalších legend, ze kterých se později vyvinula různá jiná pojetí.

Křesťanství, ve snaze nahradit pohanské rituály a kultu mnoha různých božstev, postupně předkládalo jako pozitivní vzory životy světců. Snad každá lidská profese měla svého patrona s jeho vlastním životním příběhem a mnohé řemeslné cechy, na základě jednání světců, vytvářely morální a etické normy pro svou profesi.¹

Tak tomu bylo i u jedné z nejstarších lidských činností, kterou byl lov, ze kterého se později vyvinula myslivost. Uctívání pohanské bohyně Diany bylo nejprve nahrazováno úctou ke svatému Eustachovi a později ke svatému Hubertovi a dalším světcům.

Životní příběh svatého Huberta zná pravděpodobně každý myslivec a jistě není zcela neznámým i velké části zbytku veřejnosti. Dokladem této skutečnosti je například všeobecně

¹ KOVAŘÍK, Jaromír, *Tradice v myslivosti*, 3.dopl. vyd. Praha, VEGA, 1996, s. 23, ISBN 80-900754-4-4.

známý název zimního kabátu pro myslivce „hubertus“. Položme si však otázku, jak je v současné době vnímána Svatohubertská legenda o člověku ze 7. století většinou myslivců a co jim vlastně Hubertův životní příběh sděluje a nabízí. Je pouhým připomenutím minulosti, nebo inspirací pro budoucnost? V lidských dějinách působily a stále působí a ovlivňují život člověka různé tradice. Většina lidských společenství a národů nevytváří svou kulturu z vlastního poznání, ale navazuje na to, co vytvořili jejich předkové v minulosti. Vnímání tradic v jakékoliv jejich podobě a formě významně usměrňuje naše chování a jednání a svým způsobem vytváří i hodnotový systém společnosti. Bez přístupu k tradicím – byť jen v podobě sdílení a předávání zkušeností rodinných, pracovních či profesních – ztrácí člověk svoje základní ukotvení, přestává chápat kým je, a důsledkem toho ztrácí smysl své existence. Pochopení významu tradic a jejich udržování či propagace není proto konzervací minulosti, ale pomáhá nám si uvědomovat sebe sama v přítomnosti, a je jedním ze základních východisek pro vytváření naší budoucnosti. Každý člověk má ve svém životě potřebu „někam patřit“ a díky tomu si tak uvědomuje svoji identitu.

Žijeme v době, která se dá charakterizovat snahou zbavit se balastu rituálů, symbolů, zvyků a příběhů, protože nosným duchem doby je rychlost, efektivita, úspěch a osobní svoboda bez jakékoliv zodpovědnosti. Prostřednictvím mediálního zpravodajství můžeme sledovat okamžité informace z celého světa, filmový průmysl produkuje nepřeborné množství zábavných pořadů a reklama nás dnes neustále povzbuzuje ke spotřebě a užívání života.

Z obecné mluvy se vytratilo slovo pokora. Jaký význam má mezi těmito zřetelně protikladnými pojmy Svatohubertská legenda a co nám může poskytnout? Má ještě v dnešní době moderního managementu přírody nějaký význam, nebo se z ní stává lidový folklór a zbytečný přežitek? A jaký je obecně náš vztah k tradicím, tedy k poznání a životní zkušenosti našich předků?

V současné době se v podání většiny myslivců v Čechách vytrácí z životního příběhu světce podstata legendy a zdůrazňují se senzační detaily, o kterých lze zcela oprávněně pochybovat. V sekularizované a ateistické společnosti jsou stále častěji potlačovány, nebo i z neznalosti odmítány křesťanské základy legendy a z události, která se opírá o historická fakta, se stává příběh plný výmyslů. Místo projevované úcty je světec předmětem pokleslých vtipů a karikatur. I přes tyto skutečnosti hodnotí Jaromír Kovařík, známý myslivecký historik a autor několika publikací zabývajících se tradicemi v myslivosti, v jedné ze svých knih Svatohubertskou legendu takto: „*Svatohubertská legenda vykonala pro řádné provozování myslivosti víc jak příkazy či zákazy vrchnosti. Zvěř nejen lovit, ale především o ni*

*pečovat, přispívat k takovému stavu, ve kterém příroda a člověk si nebudou ubližovat, ale pomáhat, pochopit velikost přírody, a prožít svůj život ušlechtilé – tot' odkaz svatohubertské legendy.*² Zda byla Svatohubertská legenda jedním z faktorů, které ve středověku přispěly k přeměně prostého lovu v myslivost, kterou dnes vnímáme především jako péči o živou přírodu s využíváním přirozeného přírůstku, již autor neuvádí. Z historického vývoje však lze toto předpokládat.

Cílem této práce je však pohled na Svatohubertskou legendu a její potenciál v kontextu křesťanské víry. Ten se v publikacích autorů, kteří v minulosti toto téma zpracovávali, objevuje jen zcela výjimečně a okrajově. Tento pohled nám však nabízí pádné argumenty pro obhajobu myslivosti. Svatohubertská legenda nám nepomáhá pouze pochopit velikost přírody a prožívat ušlechtilý život, ale je pro nás především zvěstí, že Bůh k sobě volá každého člověka. Přijmout Boží povolání a naplňovat je skutky pomáhá člověku najít smysl vlastního života a cíl svého bytí. I proto je v západních zemích uctíván a vzýván svatý Hubert jako přimluvce u Boha v neřešitelných životních situacích.³

² KOVAŘÍK, Jaromír, *Tradice v myslivosti*, 3.dopl. vyd. Praha, VEGA, 1996, s. 55, ISBN 80-900754-4-4.

³ Srov. SCHAUBER, SCHINDLER, *Rok se svatými*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 1994, s. 564.

1 Svatohubertská legenda z pohledu historie

Osobu svatého Huberta jako patrona myslivosti zná snad každý myslivec nejen v Čechách, ale i v celé střední a západní Evropě. Svatý Hubert je vnímán jako představitel mysliveckých tradic, ochránce přírody a pro mnohé je pozitivním vzorem a strážcem etiky v myslivosti. Úcta ke svatému Hubertovi rostla v Evropě v souvislosti s postupující christianizací již od 8. století a je dokladem o prolínání křesťanství s místní pohanskou kulturou.

S Hubertovou památkou jsou spojeny četné lidové zvyky a jeho úcta dosáhla značného rozmachu od 15. století, kdy byly zakládány Hubertovy rytířské řády a různá bratrstva.⁴

V Čechách se jeho kult začal šířit především na konci 17. a počátkem 18. století. V tomto období uděluje hrabě Sporck medailon, nazývaný řádem svatého Huberta, svým přátelům a hostům v lovecké družině a myslivost na svém panství svěřuje pod ochranu tohoto patrona. Když v roce 1723 přijme řád svatého Huberta císař Karel VI., vzrůstá zájem o tohoto patrona mezi šlechtou a ve spojení s novou tradicí parforsního lovu vytlačuje a postupně nahrazuje svatý Hubert ostatní patrony myslivosti.

1.1 Jelen jako symbol v pověstech, pohádkách, bájích a legendách

Jelen byl již v dávné minulosti obdivovaným a důstojným představitelem ušlechtilosti a majestátnosti. Lovci si vždy cenili jeho trofeje a dodnes je ve středoevropském regionu považován za „nekorunovaného krále“ veškeré zvěře. „*Prvotní křesťanskou církví byl jelen přijat jako symbol církve. Křesťanské legendy o posvátných jelenech, kteří přivedli pohany ke křesťanství, rozšířené téměř v celé Evropě, povýšily jelena nad ostatní zvířata a zahalily ho tajemstvím.*“⁵ Posvátným a uctívaným zvířetem byl ale jelen již v pravěku a byly mu přisuzovány kouzelné schopnosti a vlastnosti. „*U Germánů byl jelen v blízkosti bohů a často platil jako posel smrti.*“⁶ Motiv Svatohubertské legendy, setkání s jelenem, který má mezi parožími kříž, se velmi podobá příběhu římského vojevůdce Placida (po konverzi sv. Eustach) a často je s ním i zaměňován. Myslivecký historik Ctirad Rakušan však zmi-

⁴ Srov. SCHAUBER Vera, SCHINDLER Hans Michael, Rok se svatými, Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří, 1994, s. 564.

⁵ BEZDĚK František, KOVAŘÍK Jaromír, František Antonín hrabě Sporck a jeho Řád svatého Huberta, Řád svatého Huberta v Kuksu, 1998, s. 55.

⁶ RAKUŠAN Ctirad, Jelen v křesťanské a jiné symbolice, Sborník referátů Tradice v myslivosti, 1.3. 10. 1998, s. 8.

ňuje, že ani u svatého Eustacha není motiv jelena původní, ale „*pochází z Orientu a poprvé byl zaznamenán v 1. století před Kristem indickým básníkem Kalidášou ve hře Sakontala.*“⁷ Rakušan dále uvádí, že symbol jelena můžeme nalézat i v celé řadě pohádek a pověstí. „*V irských pohádkách láká víla mládence Fióna za pomoci jelena k sobě do hor a na rozvaliny hradu k posvátné panně, která ho ošálí milostivým nápojem věčné touhy. V hesenských pohádkách je královský princ varován, aby nestřílel na tři bílé jeleny, které později vysvobodí jako tři panny.*“⁸ Symbol jelena jako ochránce a pomocníka není v pohádkách jen záležitostí minulosti, ale můžeme jej zaznamenat i dnes. Známostou je například pohádka „O Smolíčkovi“ nebo večerníček o hajném Robátkovi a jelenu Větrníkovi.

Symbol jelena nebo laně můžeme zachytit i v mnoha textech Starého zákona a byl často vyobrazován v dílech mnoha výtvarných umělců. S nevšedním propojením pohanské a ranně křesťanské symboliky se můžeme setkat v chrámu St. Maria Maggiore. Rakušan toto dílo popisuje následovně: „*Na jedné starokřesťanské nástěnné malbě, znázorňující Kristův křest, je pod Vykupitelem, stojícím ve vodě, vidět pijícího jelena, na druhém jelenu cválá Psyché, znázorňující duši, ke studni, nad níž stojí Amor, představující Krista, z jehož ran proudí do mísy voda sv. Ducha.*“⁹

V díle „Legenda aurea“ (Zlatá legenda), janovského arcibiskupa Jakuba de Voragine, vystupuje jelen „*jako rychlý posel Spasitelův*“¹⁰, který přivádí zbloudilé k pravé víře. Ve výkladech některých křesťanských legend (sv. Eustach, sv. Hubert) je jelen se stříbrným, zlatým nebo zářícím parožím symbolem Krista, paroží má tvar desateráka, jako symbol desatera přikázání a mezi parožím září kříž. Jeho zjevení v legendě o svatém Eustachovi můžeme chápat jako potrestání lovce za porušení lovu ve sváteční den, ale i dnes jej lze vnímat jako varování na nepřiměřené provozování lovu.

⁷ RAKUŠAN Ctirad, Jelen v křesťanské a jiné symbolice, Sborník referátů Tradice v myslivosti, 1.–3. 10. 1998, s. 8.

⁸ RAKUŠAN Ctirad, Jelen v křesťanské a jiné symbolice, Sborník referátů Tradice v myslivosti, 1.–3. 10. 1998, s. 7.

⁹ RAKUŠAN Ctirad, Jelen v křesťanské a jiné symbolice, Sborník referátů Tradice v myslivosti, 1.–3. 10. 1998, s. 4.

¹⁰ RAKUŠAN Ctirad, Jelen v křesťanské a jiné symbolice, Sborník referátů Tradice v myslivosti, 1.–3. 10. 1998, s. 4.

1.2 Písemné prameny Svatohubertské legendy

Život svatého Huberta je zdokumentován v pravděpodobně nejúplnější sbírce pramenů pro životopisy svatých pod titulem *Acta Sanctorum*,¹¹ kterou zpracovali tzv. bollandisté. *Bollandisté*¹² se ve svých dílech snažili vycházet z historicky doložitelných pramenů a tímto způsobem zdokumentovat životopisy světců a odlišit legendy od mýtů. V letech 1643–1910 postupně vychází rozsáhlé dílo, které započal jezuita Jan Bollanden a následně v něm pokračovala celá řada jezuitských historiků. Kovařík ve své publikaci „Tradice v myslivosti“ k životopisu svatého Huberta uvádí: „*O svatém Hubertovi je pojednáno v 1. listopadovém svazku (Acta Sanctorum Novembris)*¹³ autorů Karla de Schmedta, Viléma van Hoffa a Josefa de Backera, vydaném v Paříži u Palmého v roce 1887.“¹⁴ Dílo je psáno latinsky a život svatého Huberta je popsán v sedmi různých životopisech. Kovařík uvádí: „*To nejautentičtější, co se dochovalo, životopis o historické osobnosti Hubertově, je životopis Vita sancti Hugberti, koncipovaný v roce 744, tedy 17 let po Hubertově smrti, neznámým klerikem.*“¹⁵ První čtyři životopisy, sepsané svými autory v období do 15. století, se však o legendě nezmiňují. Zjevení jelena s křížem mezi parožím nalezneme až v pátém životopisu a zmiňují jej i další verze z roku 1511 a 1526. V těchto třech posledních životopisech je Hubert zmiňován nejen jako biskup, ale i jako šlechtic, lovec a patron myslivců.

Svatý Hubert se narodil v Neustrii (dnešní Belgie) a přesné datum jeho narození není známo. Historické prameny uvádí období let 656–658. Jeho otec Bertrand byl akvitánským vévodou a jeho matka Hugberga (uvádí se i Hucberna) byla sestrou svaté Ódy. Mládí svatého Huberta popisuje Vondruška následovně: „*Sv. Hubert byl zprvu dvořanem krále Theodoricha III. a liboval si ve veselých společnostech, ve hrách, hostinách a jiných radovánkách. Byl náruživý milovník honby.*“¹⁶ Kolem roku 682 se Hubert oženil s dcerou Lovanšského hraběte Dagoberta, Floribonou, a okolo roku 685 se jim narodil syn Floribert. Hubertův rozmařilý život u dvora a radost z narozeného syna však vystřídala bolest ze ztráty milované manželky, která neočekávaně zemřela. Do období let 685–688 zasazují životopisy Hubertovu konverzi, protože do té doby nebyl pokřtěn.

¹¹ Viz příloha, obr. č. 5.

¹² MERREL Jan a kol., Malý bohovědný slovník. Česká katolická charita, 1936, s. 73.

¹³ Viz příloha, obr. č. 6 a 7.

¹⁴ KOVAŘÍK, Jaromír, Tradice v myslivosti, 3.dopl. vyd. Praha, VEGA, 1996, s. 48, ISBN 80-900754-4-4.

¹⁵ KOVAŘÍK, Jaromír, Tradice v myslivosti, 3.dopl. vyd. Praha, VEGA, 1996, s. 49, ISBN 80-900754-4-4.

¹⁶ VONDRUŠKA Isidor, Životopisy svatých, Ladislav Kuncíř, Praha 1931, s. 182.

Vlastní scénu vidění sv. Huberta popisuje Jaromír Kovařík na základě studia dochovaných verzí legendy následovně: „*Při vášnivém lovu – zřejmě štvanici – na Velký pátek, když ostatní v tento den dleli na modlitbách, zjevil se Hubertovi jelen se zářícím krucifixem mezi parohy a promluvil takto: „Huberte, proč neustále hledáš a loviš zvěř? Je už na čase, abys začal hledat, neboť Já jsem Pán a Bůh, který byl za Tebe a všechen lid ukřižovaný.“ „Pane Bože, již vícekrát jsem o Tobě slyšel, ale dodnes jsem v Tebe nevěřil a nectil Tě jako pravého Boha. Pověz, co chceš, aby jsem učinil a ukaž mně cestu pravdy a Tvé vůle.“ „Huberte, musíš přemoci sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mě. Jdi k biskupovi Lambertovi do Maastrichtu. Bude tě učit a řekne ti, co musíš učinit, abys si zasloužil život věčný.“¹⁷*

Po smrti Hubertova otce Bertranda, okolo roku 685, Hubert převedl svá nástupnická práva akvitánského vévody na své bratry, zřekl se světských radostí a odešel od dvora k biskupu Lambertovi do Maastrichtu. Tam se mu dostalo náležitého církevního vzdělání, které bylo zakončeno kněžským svěcením. Po násilné smrti Hubertova učitele a rádce, biskupa Lamberta, jmenuje v roce 709 papež Sergius I. Huberta biskupem v diecézi Tongeren-Maastricht. Hubertova aktivita v biskupském úřadu je mimořádná. Zakládá kláštery, buduje nové kostely a brzy se na jeho kázání schází lidé i z dalekého okolí. Hubert nechává přemístit své sídlo z Maastrichtu do Lutychu¹⁸, kam přemísťuje i ostatky svého předchůdce, biskupa Lamberta. Svou činností se významným způsobem podílí na šíření křesťanské víry v regionu a ještě za svého života byl nazýván apoštolem Ardén¹⁹.

Na základě pramenů obsažených v Acta Sanctorum, pojednávajících o sv. Hubertovi jako o patronovi myslivců, Kovařík uvádí: „*Úctu k Hubertovi odvoditi možno z toho, že papež svatý Řehoř III. (jehož pontifikát se připomíná v letech 731–741), zavedl ji, aby nahradila úctu k pohanské bohyni Dianě, kterou uctívali Galové a zvláště obyvatelé Ardenští.*“ A dále se v této kapitole praví: „*Bylo zvykem ustáleným u lovců ardenských, že prvotiny všeho druhu zvěře pokaždé dávány byly sv. Hubertovi, protože tento světec, nežli změnil oblek, tj. svěcení přijal, umění lovu si hledíval. Proto od šlechty a lovců umění toto bývá provozováno v jeho jméně. To napsal kronikář na konci 11. století podle těch zpráv, jež ve století devátém byly zaznamenány. Odtud zapomenuta jest vzpomínka těch světců slavných, kteří kdysi jako patroni lovců oslavováni byli, jako např. sv. Eustach.*“²⁰

¹⁷ KOVAŘÍK, Jaromír, Tradice v myslivosti, 3.dopl. vyd. Praha, VEGA, 1996, s. 51, ISBN 80-900754-4-4.

¹⁸ Srov. VONDRUŠKA Isidor, Životopisy svatých, Ladislav Kuncíř, Praha 1931, s. 182.

¹⁹ Srov. SCHAUBER Vera, SCHINDLER Hans Michael, Rok se svatými, Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří, 1994, s. 564.

²⁰ KOVAŘÍK, Jaromír, Tradice v myslivosti, 3.dopl. vyd. Praha, VEGA, 1996, s. 52, ISBN 80-900754-4-4.

Dne 30. května roku 727 biskup Hubert umírá a je pochován v Lutychu, v jím založeném kostele svatého Petra. Dnešní svátek svatého Huberta, který slavíme 3. listopadu, je spojen s vyzvednutím Hubertových ostatků v roce 744, které se uskutečnilo na žádost Hubertova syna Floriberta. Hubertovo tělo bylo nalezeno nezpráchnivělé a při této příležitosti byl pravděpodobně sepsán i první Hubertův životopis. Později, dne 30. září roku 826, nechává biskup Walcand přemístit Hubertovy ostatky do benediktinského kláštera Andage Andain, který se nacházel v centru Ardén. *„Přenesení ostatků sv. Huberta mělo zvýznamnit tuto církevní lokaci, ostatně stalo se tak na žádost kláštera samotného s odůvodněním „ubi honorarentur sororari“ – že by tu ostatky lépe byly ctěny.“*²¹ S největší pravděpodobností je právě toto období počátkem vzniku samotné Svatohubertské legendy.

V místě vlastního zjevení, které je v lidovém podání specifikováno vpravo od cesty ze Saint Hubert směrem do La Roche, byl brzy postaven malý památník. Ten nahradila v roce 1906 kaple. I když se v prvních čtyřech životopisech, uvedených v Acta sanctorum, o svatém Hubertovi jako lovcí nehovoří, je symbolem historicky doložené Hubertovy konverze setkání s jelenem. *„Při oblibě a vážnosti, jíž se v Hubertově době lovectví těšilo u šlechty, je jisté, že i Hubert, jako šlechtic žijící u královského dvora, lov též provozoval. Nezmiňuje-li se některý životopisec o něm jako o lovcí výslovně, není to ještě protidůkazem, neboť lze to vysvětlit tak, že za patrona myslivců byl prohlášen až po sepsání prvních životopisů a tito životopisci neměli důvod zvláště se zmiňovat o tom, že jako šlechtic činil totéž, co jiní činili.“*²²

Ve svém referátu s názvem Hubert jako historická osobnost a Svatohubertská legenda Kovařík rovněž uvádí, že *„až po nové časy, vždy 3. listopadu, sloužila se ke cti svatého Huberta slavná mše nejen v chrámech jemu zasvěcených, při které byli přítomni lovci a v některých krajinách i psi. Den ten pak stráven honbou a ukončen hostinou.“*²³

Historické prameny dále uvádějí, že Hubertovy ostatky byly od 12. století umístěny v pozlacené stříbrné schránce na oltáři uprostřed kostela a místo začalo být nazýváno Saint Hubert. Pravděpodobně v souvislosti se vpádem Hugenetů v roce 1568 se relikviář ztratil a od té doby již nebyl nikdy nalezen. Přesto byly dne 23. června slavnostně uloženy údajné

²¹ KOVAŘÍK, Jaromír, Tradice v myslivosti, 3.dopl. vyd. Praha, VEGA, 1996, s. 50, ISBN 80-900754-4-4.

²² KOVAŘÍK, Jaromír, Tradice v myslivosti, 3.dopl. vyd. Praha, VEGA, 1996, s. 51, ISBN 80-900754-4-4.

²³ KOVAŘÍK, Jaromír, Hubert jako historická osobnost a Svatohubertská legenda, Sborník referátů Tradice v myslivosti, ze semináře Řádu sv. Huberta, Lázně pod Zvičinou, 5.–7. 10. 1995, s. 8.

Hubertovy ostatky v kostele Panny Marie Královny Polska ve Wroclavi²⁴ s tím, že byly nalezeny uložené v historické schránce v oltáři zakoupeném z odsvěceného kostela v Holandsku. Jejich pravost však nelze doložit ani ověřit.

V průběhu francouzské revoluce byli řeholníci z kláštera vyhnáni, klášter byl zrušen a budovy se staly majetkem státu a sloužily státní správě. V roce 1808 měl být kostel zbourán, ale církev jej odkoupila a při příležitosti oslav k 1200letému výročí úmrtí svatého Huberta byl v roce 1927 prohlášen za baziliku. Brzy po Hubertově smrti se s postupující christianizací a rozmachem křesťanství začalo šířit jeho uctívání jako patrona lovu z Arden do Francie, Německa a dalších zemí.

V Čechách šířil popularitu svatého Huberta na přelomu 17. a 18. století František Antonín hrabě Sporck, který roku 1695 založil lovecké bratrstvo, jehož členům uděloval Řád svatého Huberta.²⁵ Uctívání svatého Huberta jako patrona myslivců tak i v našem regionu postupně nahrazovalo ostatní patrony lovu a myslivosti (sv. Eustacha, sv. Jiljí, sv. Prokopa nebo mýtickou bohyni Dianu) a dodnes je svatý Hubert vnímán jako hlavní patron myslivců nejen v Čechách, ale i ve většině evropských zemích.

1.3 Ostatní patroni lovu (Diana, sv. Eustach, sv. Prokop, ...)

Příběhy o nadpřirozených bytostech, přinášejících úspěchy při lovu a ochraňujících lovce, se objevují již od počátků písemnictví. Myslivecký historik Jaromír Kovařík například uvádí: „V nejstarším eposu světa – *Gilgameš*, pocházejícím z 5.–4. tisíciletí př. n. l. z Mezopotámie, vystupuje bůh lovu *Sumukan*. V Babylonii byl ve 2. tisíciletí př. n. l. uctíván jako bůh lovu *Nimrud*. Slovem *nimrod* – s malým „n“ se dodnes označuje náruživý lovec“²⁶. Pojmenování Nimrod je také vlastním jménem postavy v desáté kapitole první knihy Mojžíšovi, ve které je řečeno: „*Kůš pak zplodil Nimroda; ten se stal na zemi prvním bohatýrem. Byl to bohatýrský lovec před Hospodinem; proto se říká: Jako Nimrod, bohatýrský lovec před Hospodinem.*“ (Gen. 10, 8–9)

V antice se setkáváme s mnoha loveckými motivy. Především známe bohyně lovu Artemidu a Dianu a mezi bohy lovu patří i Apollo. Významný příběh je znám jako „Kalydónský

²⁴ Viz RYBAK, Roman, článek *Relikwie św. Huberta są we Wrocławiu*, *Hubertovy listy* 2/2022, Řád svatého Huberta, Kuks, 2022, s. 17.

²⁵ Viz příloha, obr. č. 10.

²⁶ KOVAŘÍK, Jaromír, Referát „Světki s mysliveckými atributy“, *Sborník referátů Tradice v myslivosti*, Řád svatého Huberta, Lázně pod Zvičinou, 30. 9. – 2. 10. 1999, s. 2.

hon“, zaznamenaný ve zlomku Apollodóros, jak uvádí autor.²⁷ Jedná se o jeden z nejdramatičtějších a nejkrutějších příběhů řeckých bájí.

„*U starých Slovanů je pouze z Polska doložena bohyně lovu Dzewana.*“²⁸ Je všeobecně známo, že v římské tradici nahrazuje Artemis Diana a je pravděpodobné, že v citovaném polském textu je Dzewana označením antické Diany, což vyplývá z tvaru polského jména. V Čechách, podobně jako v dalších středoevropských zemích, patří díky vzájemnému pronikání kultur k nejznámějším pohanským patronům myslivců Římany uctívaná Diana.

Ve středověku se v křesťanské ikonografii objevuje celá řada nových patronů a světců, kteří postupně nahrazují pohanská božstva. U myslivců v Evropě jsou to především sv. Eustach, na jehož uctívání je u nás nejvíce památek v jižních Čechách,²⁹ a sv. Hubert, méně známými jsou i sv. Jiljí, který se podle legendy živil mlékem ochočené laně,³⁰ nebo sv. Prokop, opat Sázavského kláštera. Starší než Prokopská legenda je legenda o svatém Ivanovi. Tyto dvě legendy popisují knížecí lov, při kterém dojde k setkání s poustevníkem, ke kterému přiběhne štvaná laň a hledá u něho úkryt. Ve všech těchto legendách jde o zlomový bod se zásadní proměnou lovce. Tito světcí se však ve větší míře jako lovečtí patroni neprosadili. V Čechách je rozšíření kultu svatého Huberta spjato se jménem Františka Antonína hraběte Sporcka, který jej rozšířil koncem 17. a počátkem 18. století po svém návratu z Francie. Z této doby se dochovala celá řada historicky cenných barokních památek, svědčících o úctě ke svatému Hubertovi. Nejstarší památkou spojenou se jménem svatého Huberta je kaple svatého Huberta ve Starém Plese u Josefova.³¹

Společným rysem křesťanských světců a jejich příběhů již není oslava jejich síly a loveckého umění, ale ochrana zvěře a úcta ke Stvořiteli a jeho dílu. Nejstarším křesťanským světce a patronem myslivců je svatý Eustach a legenda o jeho životě se částečně podobá legendě svatého Huberta. Legenda o životě sv. Eustacha se v historické písemné podobě nedochovala, proto je pravděpodobné, že ji pozdější autoři upravovali a dokreslovali. Od 11. století býval svatý Eustach často zaměňován se svatým Hubertem a má s ním také společný atribut jelena s křížem uprostřed paroží. Ve výtvarném umění

²⁷ TRENCSENY-WALDAPFEL Imre, *Mytologie*, Praha 1967, Odeon, s. 125.

²⁸ KOVAŘÍK, Jaromír, Referát „Světcí s mysliveckými atributy“, přednesený na semináři Řádu sv. Huberta, Lázně pod Zvičinou, 30. 9. – 2. 10. 1999, s. 3.

²⁹ Viz příloha, obr. č. 1.

³⁰ Srov. SCHAUBER Vera, SCHINDLER Hans Michael, *Rok se svatými*, Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří, 1994, s. 453.

³¹ Srov. BEZDĚK František, KOVAŘÍK Jaromír, František Antonín hrabě Sporck a jeho Řád svatého Huberta, *Řád svatého Huberta*, 1998, s. 56.

má jako oděv římskou vojenskou zbroj, ³² na rozdíl od svatého Huberta, který je vyobrazován v koženém oděvu lovce.

Životní příběh římského velitele vojska, svatého Eustacha, jehož vlastní jméno před křtem bylo Placidus, má se Svatohubertskou legendou mnoho společného, ale odehrává se již na počátku 2. století. Eustach, podobně jako Hubert, spatřil při lovu mezi parožím jelena zářící kříž (některá podání legendy hovoří o tváři Krista) a uslyšel hlas, který k němu promlouval a byl impulzem k jeho konverzi. Po křtu prožil mnohá utrpení. Přišel o majetek, o rodinu i o postavení, ale ve zkouškách víry obstál. Po letech mu bylo vráceno postavení a shledal se i se svou rodinou. Šťastný rodinný život však skončil s nástupem nového římského císaře Hadriána, který od Eustacha vyžadoval, aby se zřekl víry v Krista a aby obětoval pohanským bohům. To Eustach odmítl a byl i s rodinou umučen.³³

V Čechách uctívají myslivci každoročně památku svatého Eustacha na Národních mysliveckých slavnostech v loveckém zámečku Ohrada u Hluboké nad Vltavou, kde se nachází kaple zasvěcená svatému Eustachovi. Zde bylo také založeno schwarzenberskými myslivci v roce 1692 „Myslivecké bratrstvo sv. Eustacha“, které bylo, dle dochovaných historických pramenů, první organizací myslivců v Čechách.³⁴

1.4 Legendy historicky podložené a nepodložené, mýty, pověsti a pohádky

Legendy byly v závěru starověku, tj. v prvních stoletích po Kristu, těžištěm literární tvorby a ve své době plnily liturgické účely.³⁵ Nejprve byly předávány většinou ústně a teprve později byly zapisovány formou prozaického vyprávění a ojediněle ve verších. Tato forma byla vhodná pro zapamatování a umožňovala tak hlasitou deklamaci bez textu. V legendách se vyskytují zázraky a postavy křesťanské historie. Legendy pojednávají o životě a smrti světců, o zázracích, o sochách, studánkách či zázračných pramenech nebo předmětech, jako je například klíč svatého Huberta.³⁶ Ten zázračně uzdravuje smrtelně nebezpečnou nákazu vzteklinou a na základě dochovaných pramenů uvádí Bezděk

³² Viz příloha, obr. č. 2.

³³ Srov. SCHAUBER, SCHINDLER, Rok se svatými, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 1994, s. 488–489.

³⁴ Srov. TRIPES Oldřich, Patron českých myslivců – svatý Eustach, Časopis Myslivost, 2017, číslo 9, s. 79.

³⁵ Srov. MERREL Jan a kol., Malý bohovědný slovník, Česká katolická charita, 1936, s. 287.

³⁶ Viz příloha, obr. č. 4.

a Kovařík i způsob léčby: „*Kdo pokousán byl zuřivým a vzteklým psem, zhojí ho klíčem svatého Huberta vypálení, ...*“³⁷

Je třeba rozlišovat legendy historicky věrohodné (v Čechách je to například svatý Václav, svatá Ludmila, svatý Vojtěch, méně už svatý Prokop) a legendy z valné části smyšlené, které daly slovu legenda význam vymyšlený nesmysl, který nikdy neproběhl a ani nemohl proběhnout. Mezi oběma póly je plynulá škála. Dále musíme rozlišovat případy, kdy legenda je obměnou jiné legendy. Tím se vyznačují legendy z 8. století. Ustálená schémata pro určité epizody jsou běžná, ale neruší.

Samostatným tématem jsou zázraky. Z textové kritiky je zjevné, že zázraky slouží k vypointování některé vlastnosti světce a často se kryje i s jejich atributem. Jejich pedagogická funkce, ale i úloha evangelizační, trvá dodnes.

Legendy byly v kláštřích čteny při jídle, aby se přítomným stavěly na oči velké pozitivní vzory a zároveň charakterizovaly určité ctnosti. Lze říci, že svatí jsou „specialisté“ na nějakou ctnost: svatý František – chudoba, svatý Martin – štědrá pomoc, svatý Jan Nepomucký a svatý Jan Sarkander – zachování tajemství, svatá Zdislava – život rodiny.³⁸

Účelem legendy nebylo jen pouhé předávání historických skutečností, ale i oslava příkladného života křesťanů, povzbuzení k životu ve víře v Krista a výzva k jeho následování. „*Za vyprávěným příběhem legendy stojí vlastní smysl sdělení*“, uvádí ve své knize „*Čechy a jejich svatí*“ její autor a pokračuje „*...jejich vyprávění je postaveno na všeobecné známosti určitých obrazů a symbolů, kterým jejich současníci rozuměli, zatímco my jim už nerozumíme*“.³⁹

U prostých lidí byly legendy velmi oblíbeným žánrem a vedle rytířského eposu se stávaly hlavní literární oblastí. Legendy jsou také významným dokladem o dobovém sociálním prostředí. Pro životopisy svatých se také užívá odborný termín hagiografie, odvozený z řeckého *hagios* (svatý) a *grafein* (psát).⁴⁰ V českých zemích vznikaly první legendy v období od 9. století a jsou spojeny s činností prvních misionářů, svatých Cyrila a Metoděje. Vedle legendy jsou podobnými epickými útvary také mýty a pověsti.

³⁷ BEZDĚK František, KOVAŘÍK Jaromír, František Antonín hrabě Sporck a jeho Řád svatého Huberta 1998, s. 58.

³⁸ Srov. PÍŤHA Petr, Čechy a jejich svatí, Tiskárny Havlíčkův Brod, Jan Bloudek-COMDES, 1999, kapitola 1.

³⁹ Viz PÍŤHA Petr, Čechy a jejich svatí, Tiskárny Havlíčkův Brod, Jan Bloudek-COMDES, 1999, s. 8.

⁴⁰ MERREL Jan a kol.: Malý bohovědný slovník. Česká katolická charita, 1936, s. 175.

Mýtus je literární útvar, který vychází z vyprávění (řecky „mythos“) a svou formou předchází antickému románu. V mýtech tradované epické příběhy a báje nesdělují informace, ale prostřednictvím obrazů vyvolávají dojem hlubšího porozumění dění světa a jeho významu pro lidský život. V mýtech můžeme pozorovat, jak pomocí symbolů ve vyprávění vzniká náboženská víra. Mýty jsou příběhy, ve kterých není úmyslem jejich propojení s realitou přítomnosti, ale děj příběhů se vztahuje k životům a činům bohů. Cílem mýtu však není sdělení vlastního příběhu, ale poskytnutí morální lekce. Děj mýtu je zasazen do tzv. „mýtického času“, který lze chápat jako čas předhistorický, ale zejména jako čas správnosti. V tomto smyslu se v příběhu ukazuje správné jednání a řád, ale také to, co se stane, když někdo jedná v rozporu se správným jednáním a řádem světa. V soudobém hovorovém jazyce se slovo „mýtus“ povrchním způsobem používá pro všeobecně rozšířenou nepravdu nebo vymyšlené tvrzení bez dostatečných důkazů.

Pověst je většinou smyšlené lidové vyprávění, vycházející z reálného motivu, které se odehrává v historickém čase a o jehož pravdivosti jsou vypravěč i posluchači přesvědčeni.⁴¹ Ve své původní podobě je pověst kromě samotného obsahu vyprávění charakteristická osobností vypravěče, vnímavostí posluchačů a situací, ve které je vyprávěna. Doprovázejí ji změny vypravěčova hlasu a mimiky, dotazy posluchačů a projevy jejich emocí. To vše zaniká při samostatné četbě napsaného textu.

Pověst, mýtus, legenda, ale i pohádka spolu úzce souvisí, ale přesto se významným způsobem odlišují. Zatímco mýty a pohádky jsou příběhy smyšlené, ale opřené o dlouhověkovou tradovanou moudrost, pověsti mohou být opřené o skutečnost, která je fantasticky rozvedena. Legenda vychází ze životního příběhu skutečných osob a je založena na historických faktech, místech nebo událostech, které se vyskytly v minulosti. Přesto rozlišujeme i v legendách míru jejich pravdivosti.

S rozšířením křesťanství ve středověku byly mýty a pověsti nahrazovány legendami celé řady světců, kteří byli nositeli různých ctností. Prostým a většinou nevzdělaným lidem byly životní příběhy světců blízké, dávali jim naději a poskytovaly jim pozitivní vzory pro řešení složitých životních situací. Slavení svátků jednotlivých svatých v průběhu církevního roku pak bylo středověkou, názornou a srozumitelnou galerií vzorů.

⁴¹Srov. ČERMÁK Josef a kol., Malá encyklopedie Universum, díl 4, Vydavatelství Universum, 2009, s. 437.

2 Podstata legendy – „jádro“ svatosti – co nám Bůh prostřednictvím světce svatého Huberta sděluje.

V této části práce se pokusíme nahlédnout na Svatohubertskou legendu nejen z úhlu výtvarného nebo literárního ztvárnění, ale především se pokusíme odhalit podstatu toho, co pro nás z příběhu světce vyplývá, případně co nám Bůh prostřednictvím světce sděluje.

2.1 Vyobrazení legendy

V podání myslivecké tradice je většinou kladen důraz na celou řadu detailů provázející zjevení Kristova kříže mezi parožím jelena a někteří myslivci vedou například spory o tom, zda byl jelen desaterákem korunovým, nebo vidlicovým, jakou měl Hubert zbraň a pokrývku hlavy. Jiní se zase zabývají otázkou, jak je možné, že na Velký pátek měl jelen na hlavě paroží, když v této době jelenům paroží teprve narůstá. Tyto otázky a celá řada dalších podobných otázek jsou však v legendárním vyprávění zcela nepodstatné. Můžeme je přirovnat ke kulisám v divadelní hře, které snad mohou zaujmout, ale o příběhu nic podstatného nevyprávějí. Důkazem této skutečnosti je celá řada uměleckých ztvárnění výjevu legendy, které vypovídají více o autorech těchto děl a o jejich vztahu k této myslivecké tradici než o podstatě, která byla příčinou proměny Huberta lovce v Huberta světce.

Podstatu příběhu odhalíme nejlépe tím, že potlačíme svou pozornost vůči různým odlišným detailům vyobrazení a zaměříme ji na děj příběhu a na otázku, co nám prostřednictvím legendy její autor sděluje. Jak by se tedy dala Svatohubertská legenda zjednodušeným a obecným způsobem popsat a shrnout? Člověk v těžké životní situaci, ženoucí se za nějakým pomíjivým cílem, se setkává s Bohem, prostřednictvím Krista na kříži je vyzván ke změně svého života, uposlechne toto povolání, mění svůj život, následuje Krista, je příkladem a vzorem pro ostatní a stává se svatým.

Takovému shrnutí budou pravděpodobně rozumět křesťané, ale většina ostatních jej pod vlivem svých předsudků nejspíše odmítne, nebo jeho podstatu vůbec nepochopí. Proto se pokusme, v případě prezentace Svatohubertské legendy v ateistické společnosti, upravit výše uvedenou větu například takto: Člověk v těžké životní situaci, hledající smysl svého života, je symbolicky osvícen, to znamená, že si ve světle poznané pravdy uvědomuje svůj neutěšený stav a svým svědomím je vyzván ke změně svého života, uposlechne této výzvy, z beznaděje temnoty jde za světlem, mění svůj život a stává se nejen užitečným člověkem,

ale i příkladem a pozitivním vzorem pro ostatní. V křesťanské tradici je nositelem osvětlení Ježíš Kristus a hlasem svědomí Duch svatý, prostřednictvím kterého Bůh k člověku promlouvá.

2.2 Rozbor legendy a odkazy na evangelia

V následujícím rozboru legendy se zaměříme na jednotlivé dějové etapy legendy a budeme hledat odpovídající texty v evangeliích. V prvním dějství legendy ztrácí Hubert smysl svého života a v obtížné životní situaci se snaží vytěsnit svoji bolest oblíbenou činností. Ve druhém dějství se setkává s Kristem a v osvětlení Duchem svatým si uvědomuje svůj stav. V ohromení a pokleku prosí o odpuštění a o radu. To prožívá ve třetím dějství, kdy je vyzván Kristem k přijetí kříže a k následování. V závěru legendy Hubert uposlechne Boží povolání a naplňuje jím svůj život.

2.2.1 Hledání smyslu života

Životní příběh svatého Huberta je v mnohém podobný životům lidí v současné době. Obklopeni materiálním blahobytem užíváme naplno své životy a vztah k Bohu je většinou vytěsněn na okraj, pokud vůbec nějaký vztah k Bohu máme. Nahrazujeme jej v lepším případě vztahem k jinému člověku nebo k rodině, v horších případech se stává smyslem našeho života kariéra, hromadění majetku, adrenalinové zážitky a podobné záležitosti. Zahlcení možnostmi a příležitostmi, které nám život v blahobytu nabízí, nemáme čas na přemýšlení nad smyslem našeho života a naším životním povoláním a naší největší starostí je maximálně zabezpečit svůj životní standard.

V Matoušově evangeliu však Ježíš říká: *„Co prospěje člověku, kdyby získal celý svět, ale sám sobě uškodil? Co dá člověk na oplátku za svůj život?“* (Mt 16, 26). V dnešní moderní době se snažíme svůj život zabezpečit zdravým životním stylem, důchodovým a životním pojištěním, sociálním systémem a investicemi a celou řadou dalších produktů, které se nám snaží vnutit iluzi životních jistot. A přesto, podobně jako svatý Hubert, se často ocitáme v situacích, ve kterých si nevíme rady a řešení nenacházíme ani v oněch zmiňovaných životních jistotách, které všechny selhávají především v konfrontaci se smrtí. Návod, jak zajistit svůj život, nám poskytuje opět evangelista Matouš slovy: *„Kdo nalezne svou duši, ten ji ztratí, a kdo ztratí svou duši kvůli mně, ten ji nalezne.“* (Mt 10, 39) a pokračuje odůvodněním: *„Kdokoli by si chtěl zachránit život, ztratí jej, ale kdokoli by ztratil svůj život pro mě, ten jej nalezne.“* (Mt 16,

25) Ze života svatého Huberta víme, že miloval svoji manželku a syna, dědictví jeho otce mu zajišťovalo blahobyť a postavení a jeho oblíbenou činností byl, podobně jako u většiny šlechty, lov zvěře. Stejně jako pro mnohé z lidí v dnešní době byla pro Huberta smyslem jeho života rodina, kariéra a zábava. Na první pohled by se mohlo zdát, že je Hubertův život zajištěn, ale slova v evangeliu nás varují: „*Proto se nediváme na to, co je vidět, ale na to, co vidět není. Vše viditelné je totiž dočasné, ale neviditelné je věčné.*“ (2. Kor 4, 18) I Hubert se o pravdivosti těchto slov brzy přesvědčil.

2.2.2 Osvícení

Ztráta životního partnera je jistě těžkou životní zkouškou pro každého člověka a každý se s ní musí vyrovnat svým způsobem. Hubert řeší svou situaci hledáním útěchy ve své oblíbené činnosti – ve štvanicí a lovu. Snaží se vytěsnit ze své myslí bolestnou ztrátu milované manželky a uniknout z drsné reality, kterou odmítá přijmout. Rozmařilý a bezstarostný život se proměnil v nesnesitelnou bezradnost, kterou se snaží zahnat činností. Hledal-li v lovu jen útěchu a odreagování dnes nevíme. V podobné situaci se i dnes mnozí lidé obrací k Bohu s otázkou, nebo spíš s výčitkou. „Proč ...?“ „*V soužení jsem vzýval Hospodina, k svému Bohu o pomoc jsem volal. Uslyšel můj hlas ze svého chrámu, mé volání proniklo až k jeho sluchu.*“ (Žalm 18, 7) Tak jako v těchto slovech žalmu snad i Hubert ve svém zoufalství volal při lovu o pomoc. Při setkání se smrtí je člověk často bezradný a bezmocný. Pokud však dokáže potlačit vlastní vůli a odevzdá se Bohu, může uvidět svou situaci zcela jiným pohledem, který už není bezvýhodný a svým způsobem je oním světlem na konci tunelu. Okolní svět a dění vnímáme z velké části prostřednictvím svého zraku. To, co můžeme vidět, je pro nás jasné, a vše, co se skrývá v temnotě, v nás budí obavy a strach. Když Hubert spatřil při lovu mezi paroží štvaného jelena oslnivě zářící kříž, pravděpodobně si uvědomil, že už ho viděl a že ho užívají křesťané. Zmocnila se ho bázeň, sesedá z koně a kleká si na zem. Tuto situaci můžeme porovnat se slovy v Lukášově evangeliu: „*Vtom před nimi stanul Hospodinův anděl a ozářila je Hospodinova sláva. Hrozně se vyděsili*“, (Lk 2, 9) Ve světle poznal Krista⁴², uvědomil si svůj stav a vlastní životní realitu, sklání se před Bohem a vyznává svá pochybení a bezradnost.

⁴² Viz příloha, obr. č. 9 – netradiční, ale vypovídající ztvárnění Svatohubertské legendy polským malířem Alojzy Kryszakem (foto Jan Votava).

Uvědomění si svého bytí v minulosti a stavu v současnosti je základem pro naši budoucnost a podle stavu své mysli tuto budoucnost vidíme, symbolicky řečeno, ve světle, nebo v temnotě. Osvícení prostoru nám dává pocit bezpečí a jistoty v danou chvíli na daném místě a podobně je osvětlení mysli ukazatelem směru a nadějí pro naši budoucnost. Již od počátku vnímá člověk světlo pozitivně a z temnoty má většina lidí strach. Světlo vnímáme jako symbol života a temnotu jako symbol smrti. Podobně jako světlo a temnota souvisí se životem i vztah, jehož projevem je komunikace, tedy sdělené slovo. Hubert spatřil světlo a uslyšel hlas Boha, který k němu hovořil skrze Slovo a Kristův kříž. I v této chvíli se nám nabízí srovnání se slovy v Prologu svatého apoštola Jana: *„Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha a to Slovo bylo Bůh. To bylo na počátku u Boha. Všechno povstalo skrze něj a bez něj nepovstalo nic, co je. V něm byl život a ten život byl světlem lidí. A to světlo svítí ve tmě a tma je nepohltila.“* (Jan 1, 1–5)

2.2.3 Výzva k přijetí kříže a k následování

V životě člověka přicházejí situace, které jsou pro něho břemenem, které jen těžko nese, nebo pod ním i padá. Někdy to skončí i sebevraždou. Přesto je nutné si uvědomit, že různé zátěžové situace jsou přirozenou součástí našich životů a pomáhají nám formovat a utvářet naši osobnost. Ne každý se s nimi dokáže vyrovnat a u některých lidí mohou být i příčinou zhoršení zdravotního stavu. Na přelomu 7. a 8. století, kdy se odehrává příběh legendy, ještě nebyly popsány vědecké metody, jak zvládat stresové situace, a i v současné době je velmi problematické najít univerzální způsob a postup. Relaxace, ventilace, hluboké dýchání a celá řada dalších technik nám v zátěžových situacích snad mohou ulevit, ale rozhodující pro zvládnutí bude náš postoj k životu. Ve Svatohubertské legendě je Hubert vyzván slovy: *„Huberte, musíš přemoci sám sebe; vezmi svůj kříž a následuj mne.“* A opět můžeme přirovnat slova legendy ke slovu v evangeliích: *Potom Ježíš řekl svým učedníkům: „Chce-li někdo jít za mnou, ať se zřekne sám sebe, vezme svůj kříž a následuje mě.“* (Mt 16, 24) nebo *Potom svolal zástup se svými učedníky a řekl jim: „Chce-li někdo jít za mnou, ať se zřekne sám sebe, vezme svůj kříž a následuje mě.“* (Mk 8, 34) nebo *Všem pak řekl: „Chce-li někdo jít za mnou, ať se zřekne sám sebe, bere svůj kříž každý den a následuje mne“.* (Lk 9, 23)

Tato slova lze chápat různým způsobem. Většina lidí je vnímá jako smíření se s realitou a obětování své bolesti ve jménu nějakého dobra. V těchto slovech však můžeme slyšet

také výzvu – přijměte Boží vůli, nebojujte s ní a akceptujte ji. Není to snadné a většina lidí se většinou snaží najít rychlé řešení a očekává, že jim je někdo druhý nabídne. Žádají o pomoc Boha, spoléhají na lékaře, hledají léčitele a snaží se předat svá břemena komukoli jinému, jen nejsou ochotni připustit, že jedině oni sami mohou změnit stav své duše, protože právě ta trpí a potřebuje pomoci nejvíce. Přijmout svůj kříž a následovat Krista odsouzeného ke smrti je zcela jistě „drsná výzva“. Ke smrti je však odsouzen každý, ale jen s Kristem má člověk naději na vzkříšení a věčný život. Kdo není ochoten přijmout Boží vůli, není, jak praví evangelista Matouš, věčného života hoden. „*Kdo nebere svůj kříž a nenásleduje mě, není mě hoden.*“ (Mt 10, 38)

2.2.4 Uposlechnutí Božího povolání a Boží příslib

Jen obtížně si dokážeme představit, co v této chvíli Hubert prožíval. „Pověz, co chceš, abych učinil, a ukaž mně cestu pravdy a Tvé vůle“, zní Hubertova odpověď v legendě, a jak již bylo uvedeno výše, uslyší Boží povolání: „*Jdi k biskupovi Lambertovi do Maastrichtu: Bude tě učit a řekne ti, co musíš učinit, aby sis zasloužil život věčný.*“⁴³

V této fázi legendy uslyšel Hubert Boží hlas a ještě ohromen oslňujícím světlem je postaven před nelehkou volbu. Co se to tu děje? Jeho dosavadní zkušenost se zdráhá uvěřit prožívané realitě, ale rána v jeho zraněném srdci je zacelena proudícím světlem Boží lásky. Pro Huberta už není podstatná minulost, ani současnost, ale musí se rozhodnout, jak s obdrženou radou naloží ve svém budoucím životě. Uposlechne povolání a změní svůj život přijetím vlastního kříže a následováním Krista, nebo se uzavře do sebe a vrátí se ke svému žalu a světským radovánkám. Je svobodný a rozhodnutí je pouze na něm. Jako dítě musel poslouchat své rodiče a později nejspíš i svého panovníka, ale toto je zcela nová situace. „*On je náš Bůh, my lid, jež on pase, ovce, jež vodí svou rukou. Uslyšíte-li dnes jeho hlas, nezatvrzujte svá srdce,...*“ – zní slova žalmu (Žalm 95, 7–8) a Hubert jim rozumí. Jeho srdce je připraveno přijmout Boží vůli a s ní i nekonečnou milost, která je mu nabízena. V této chvíli se nabízí srovnání s odpovědí Marie ve chvíli zvěstování: „*Marie řekla: „Hle, jsem služebnice Páně. Ať se mi stane podle tvého slova!“ Tehdy od ní anděl odešel.*“ (Lk 1, 38) nebo s odpovědí uzdraveného slepce na Ježíšovu otázku, zda věří v Syna člověka: „*Věřím, Pane!*“ *zvolal a padl před ním na kolena.*“ (Jan 9, 38)

A jak to bylo dál? Většina z lidí by asi očekávala nějaký okamžitý výsledek v podobě zázraku nebo Hubertovy viditelné proměny z Huberta lovce v Huberta světce, ale Hubert

⁴³ KOVAŘÍK, Jaromír, *Tradice v myslivosti*, 3.dopl. vyd. Praha, VEGA, 1996, s. 51, ISBN 80-900754-4-4.

svým způsobem lovcem být nepřestal, podobně jako svatý Petr zůstal rybářem. Oba už však neloví ryby nebo zvěř, ale přivádí lidi pro Pána. Uplynulo ještě mnoho času a zcela jistě to vyžadovalo Hubertovu velkou vůli a vytrvalost, než proměnil svou povahu a charakter. Jistě pro něho nebylo jednoduché opustit vše, co znal, a odevzdat zbytek svého života hlásání evangelia a službě Bohu, ale podobně jako apoštol Petr uvěřil Božímu příslibu věčného života a své povolání bezezbytku naplnil. *„Pohleď,“ ozval se tehdy Petr, „my jsme všechno opustili a šli jsme za tebou.“ „Amen, říkám vám,“ odpověděl jim Ježíš, „že není nikdo, kdo by opustil dům nebo ženu nebo bratry nebo rodiče nebo děti kvůli Božímu království a nepřijal by v tomto čase mnohem více a v nadcházejícím věku věčný život.“ (Lk 18, 28–30)*

3 Hubertův příběh pro 21. století

Svatohubertská legenda je v současné době 21. století vnímána převážně jako součást mysliveckých tradic, které většina myslivců zná, ale již menší část je respektuje nebo o nich hlouběji přemýšlí. Málokdo je schopen myslivecké tradice správně předávat a jen mizivé procento myslivců je chápe a zná důvod jejich vzniku. Typickým příkladem tohoto stavu je pochybné vysvětlování většiny myslivců, proč si připijí na „lovu zdar“ levou rukou. K pochopení tradice je totiž nutné hlubší zamyšlení a na to dnes nikdo nemá čas. Je daleko jednodušší bezmyšlenkovitě převzít prezentované a začít, často až demagogicky, tradice užívat a po druhých vyžadovat, než se s nimi seznámit a pak někde v klidu, třeba na čekané, o nich přemýšlet a snažit se nalézt jejich skutečný význam a rozměr.

Přes všechny protiklady současného chápání je však skutečností, že tradice tvoří most mezi minulostí a současností, a spojují nás s generacemi našich předků. Přestože je dnes svatý Hubert vnímán většinou myslivců především jako vášnivý lovec a velmi často je chybně spojován s pohanskou bohyní Dianou, připomíná současným myslivcům křesťanské kořeny a některé dokonce přivádí prostřednictvím Svatohubertských mší i na bohoslužby, při kterých mohou Boží povolání sami uslyšet, zachytit a začít jej v dalším životě naplňovat.

Díky současné renesanci a popularitě troubení na lesní rohy při mysliveckých akcích vzniklo ve 21. století několik skladeb Svatohubertských mší, a i když většina není v souladu s liturgickými pravidly, jsou tyto mše jedinečnou příležitostí pro evangelizaci těch, kteří v běžném životě do kostelů na mše nepřichází. Zdůrazněním podstaty a hloubky příběhu Svatohubertské legendy v promluvě celebrujícího lze napravit velmi časté předsudky účastníků ke křesťanské víře nebo probudit zájem o poznávání křesťanství. Hubertův příběh může být lidem blízký i proto, že také v dnešní době prožívají lidé podobné krizové situace, které zpochybňují jejich vnímání životních jistot, i dnes si kladou otázky, kým jsou a jaká bude jejich životní cesta, přemýšlí o svém povolání a o naplnění života. Většina lidí dnes snad i chápe, že na počátku změny jejich situace musí být jejich vlastní rozhodnutí a odhodlání. Není snadné nalézt sám sebe, ale někdy stačí otevřít své srdce

a nechat působit Božího Ducha, který proměňuje svět. „*Duch svatý je Božskou silou, která mění svět. Duch vstupuje do dění a proměňuje ho, mění srdce a mění dění.*“⁴⁴

3.1 Poznání talentu – kdo jsem (?) a kam vede moje životní cesta – co je obecně základem životní cesty člověka

Každý člověk je jedinečným originálem a každý byl obdařen různou měrou schopností a nadání. Objevit v sobě tyto schopnosti a talent je předpokladem pro jejich náležitě využití. Samotný talent a nadání však ke svému naplnění nestačí. Je nutné s ním začít nakládat a rozvíjet jej. V takovém případě může být i na první pohled „bezvýznamný“ člověk svému okolí velmi užitečným.⁴⁵

Pokud vyjdeme z křesťanského předpokladu, že byl člověk stvořen k Božímu obrazu⁴⁶, naplňuje člověk svůj život jediné a pouze ve vztahu. Ze vztahu muže a ženy se rodí nový život a člověk se tak podílí na Stvořitelově díle. Vztah člověka s Bohem je základním předpokladem pro poznávání Boha a pro možnost přijetí daru života věčného. Chceme-li však aktivně a šťastně prožívat svůj život, je důležité mít uspořádaný i další vztahy. Vztah k druhým lidem, k majetku, k životu a smrti, k přírodě a mnoha dalším věcem a skutečnostem. V neposlední řadě je důležité mít i správný vztah sám k sobě. O lidském talentu a nakládání s ním můžeme přemýšlet ve světle příběhu z Matoušova evangelia o hřivnách,⁴⁷ který klade důraz na naši odpovědnost rozvíjet svůj talent. Investovat a rozvíjet svůj talent však nese i riziko selhání a zcela jistě se nám vždy vše nepodaří. Přidáme-li však k vůli i vytrvalost, máme naději, že budou naše Bohem darované hřivny společně s Božím požehnáním náležitě zhodnoceny.⁴⁸

3.2 Rozdíl mezi zaměstnáním a povoláním

Jednou ze základních potřeb každého člověka je zajistit obživu pro sebe a případně i pro svou rodinu. Tuto potřebu naplňuje většina lidí prostřednictvím nějakého zaměstnání, ve kterém odevzdávají svou práci zaměstnavateli za dohodnutou odměnu. Zaměstnání je tedy činnost, ze které má člověk ekonomický prospěch, mzdu. Svým způsobem prodáváme zaměstnavateli svůj čas, abychom si zajistili svoji obživu. Svoji práci a čas můžeme

⁴⁴Srov. *Parafráze z homilie papeže Františka*, <https://www.vaticannews.va/cs/papez/news/2018-05/duch-svaty-vnasi-do-cirkve-nadech-detstvi.html>, 11. 2. 2023.

⁴⁵Srov. (1Kor 12, 4–10).

⁴⁶Srov. (Gen.1, 26–27) nebo (Mdr 2, 23).

⁴⁷Srov. (Mt 25, 14–30).

⁴⁸Srov. (Mt 7, 7–8) nebo (Lk 11, 9–10).

také rozdávat lidem, kteří to potřebují. Povolání je chápáno jako osvojená pracovní činnost, kterou člověk může vykonávat v zaměstnání, ale i mimo ně. Hlavní motivací v činnosti, kterou vnímáme jako své povolání, již není mzda, ale radost z práce a naplnění smyslu života. Proto se čas, který věnujeme svému povolání, stává bezpředmětným a naše povolání je vztahem trvalým.

Pokud není naše zaměstnání současně i povoláním, může být čas trávený v práci vnímán jako nutné zlo, které musíme vytrpět z důvodu zajištění obživy. Máme-li však k vykonávané práci takto negativní vztah, nemůžeme odvádět dobrý výkon, práce se nám nedaří a zcela zákonitě musí přijít problémy. Poznání svého povolání nás svým způsobem osvobozuje, protože z otročké práce, jejímž jediným smyslem je naše obživa, se stává tvůrčí činnost, která nás naplňuje uspokojením.

Objevit své povolání však není snadné a rozhodně to není volba dorostence mezi kosmonautem, traktoristou nebo právníkem. Hledání a poznávání vlastního povolání je většinou dlouhodobý proces, ve kterém poznáváme sami sebe prostřednictvím životních zkušeností, výsledků naší pracovní činnosti a velkou roli hrají také vzory.

Čím více si uvědomujeme, jaké je naše povolání, tím více jsme mu ochotni doslova obětovat svůj život a věnovat svou lásku, tedy sebe sama. To jen potvrzuje, že člověk je Božím obrazem a svým životem a svými skutky odpovídá na Jeho volání. V souvislosti s Božím voláním si můžeme i dnes, ve 21. století, klást celou řadu otázek. Co je mým povoláním? Rozpoznám Boží hlas a budu ochoten jej následovat? A co mám dělat, než mne zavolá? *„Bůh povolává lidi, aby mu sloužili v duchu a v pravdě, takže jsou vázáni ve svědomí, ale nejsou nuceni...“*⁴⁹

Jakým způsobem si zajišťoval obživu svatý Hubert můžeme usuzovat z toho, že jako šlechtic a syn významného dvořana měl prostředky pro obživu zajištěny majetkem. To se může zdát mnohým lidem jako velmi příjemné a atraktivní, ale rozmařilý život bez práce nepřináší člověku v dlouhodobé perspektivě nic dobrého a bezstarostný život činí člověka slabým. Těžkou a nejspíš i bezvýhodnou životní zkušenost zakusil i Hubert. Smrt jeho milované ženy Floribany mu život doslova převrátila a učinila jej bezradným. Svou bolest se snažil zahnat v činnosti, která mu byla blízká, ale úleva přichází až s jeho odpovědí na Boží volání. Ve službě lidem objevuje Hubert smysl svého dalšího života. Protože se svému objevenému povolání odevzdává celou svou bytostí, jeho práce přináší výsledky.

⁴⁹ Katechismus katolické církve, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2002, čl. 160, s. 56.

Po dokončení studia se mu dostává kněžského svěcení, po několika letech je jmenován biskupem a ve svém regionu naplňoval své povolání do té míry, že byl již za života uctíván jako světec.

3.3 Uposlechnutí povolání a duchovní zrání člověka, který někým je a někým se stává

Slovo povolání je dnes běžně chápáno jako zaměstnání nebo pracovní zařazení. V duchovním chápání má toto slovo však hlubší smysl a význam. V křesťanském pojetí je povolání cesta, kterou jsme se rozhodli kráčet, abychom naplnili Boží vůli. Boží povolání však neznamena pro člověka sebeuplatnění, ale je spíše sebezapřením. (Mt 16, 24–26) V tomto biblickém smyslu je význam slova povolání pro mnohé z lidí velmi obtížně pochopitelný.

Slovo povolání odvozujeme od slovesa volat nebo spíš povolat. Při volání sděluje volající nějaká slova, ale přidáme-li před sloveso volání předponu po, pak jsou volaná slova určena konkrétnímu člověku, kterého k něčemu vyzývají. Po každém povolání přichází vyslání. Vzpomeňme na vyslání 72 učedníků (Lk 10, 1) a na Kristův výrok „Jděte do celého světa a křtěte.“ (Mt 28, 19) nebo (Mk 16, 15–16)

Podle skutečnosti, zda je volajícím někdo z lidí, nebo nasloucháme hlasu svého svědomí, rozlišujeme povolání vnější a vnitřní. Příkladem vnějšího povolání je povolávací rozkaz, který povolává brance k nástupu do základní vojenské služby, nebo můžeme být někým vyzýváni k pomoci nebo nějaké službě. Pokud na volání druhých neodpovídáme, naznačujeme tím náš vztah k jejich vyřčenému slovu a svým způsobem i k jejich osobě. Naši reakce na povolání může být souhlas, odmítnutí nebo ignorance, která se od odmítnutí odlišuje tím, že mi volající nestojí ani za negativní odpověď.

Podobné je to i s povoláním vnitřním, tedy s hlasem našeho svědomí, které nám pomáhá vědomě prožívat svůj život. Člověk se v tomto ohledu zásadním způsobem odlišuje od všech ostatních živých tvorů. I když různí lidé prožívají svůj vnitřní život s různou intenzitou, nevyhýbá se nikomu. Někdo zkoumá fakta, jiný váží pro a proti, někdo chce být se svým svědomím sám, jiný potřebuje s někým své pocity sdílet, pro někoho je snadné na volání najít odpověď a někomu to trvá delší dobu. Položme si otázku, jak se to má se svědomím. První, co je třeba vědět, je, že slovo s-vědomí má stejnou stavbu jako s-mysl a vyjadřuje rozdíl mezi pozemským, tedy tělesným a duchovním, tedy věč-

ným. Další je otázka vzniku svědomí. Svědomí přichází s prvním zákazem.⁵⁰ Potenciálně tak vzniká hřích jako překročení Božího zákazu, tj. Boží vůle. K tomu došlo. Člověk ztratil ráj, ale dostal do ruky rozlišování dobra a zla. To tragické bylo, že tím sáhl po Boží vůli, se kterou lidé nedovedou a ani nemohou zacházet. Přesto se nakonec milostí Ježíše Krista stane to, co říká žalm: „*Jste bohové, všichni jste synové Nejvyššího.*“ (Žl 82, 6) Svědomí nás tedy varuje před špatnými skutky. Vnitřní hlas svědomí je Božím darem člověku, prostřednictvím kterého k nám Bůh promlouvá,⁵¹ vyzývá nás ke konání dobrých skutků, sděluje a nabízí se nám a volá nás k sobě. Jsme voláni k životu a ke správně svěřeného ráje, ve kterém je nám dána možnost tvořit. Ve vztahu k druhým lidem pak máme být nástrojem lásky a porozumění.⁵² Jak odpovídat na toto Boží povolání nám nejlépe ukazuje sám Bůh v osobě Ježíše Krista. Své poslání nebo spíš povolání být obrazem Boha⁵³ člověk naplní nejen tím, že Božímu slovu naslouchá, ale současně na něho i reaguje. Na Kristovo volání „přijď a následuj mě“ máme odpovídat podobně, jako Kristus odpovídá svému Otci „buď vůle Tvá“. Jsme voláni k tomu, abychom rostli v Boží lásce a rozvíjeli tak potenciál lidství. Jednoduše to vyjadřuje sám Kristus: „*Milujte se navzájem, jako jsem já miloval vás.*“ (Jan 15, 12)

Odpověď na vnitřní hlas našeho svědomí je však závislá zcela na naší svobodné vůli, a to může být problém ve chvíli, kdy si dostatečně dobře neuvědomujeme, kdo a kým jsme a jaký je smysl našeho života. To lze poznat pouze tak, že otevřeme svou mysl a budeme naslouchat tak dlouho a tak intenzivně, dokud nám naše svědomí (Boží hlas) neodpoví. Dokladem toho mohou být následující slova proroka Jeremiáše: „*Neboť to, co s vámi zamýšlím, znám jen já sám, (...) jsou to myšlenky o pokoji, nikoli o zlu: chci vám dát naději do budoucnosti. Budete mě volat a chodit ke mně, modlit se ke mně a já vás vyslyším. Budete mě hledat a naleznete mě, když se mě budete dotazovat celým svým srdcem.*“ (Jer 29, 11–13)

Člověk je povolán k bytí a nikoli k nečinnosti, a proto by měl na zaslechnuté volání dát svou odpověď. Jedině ta je projevem našeho vztahu, ať už je kladná, nebo záporná. A protože se život člověka uskutečňuje ve vztazích, je každá naše odpověď projevem našeho bytí a vypovídá o postoji člověka k životu. Pokud však volání ignorujeme, odmítáme vztah a ocitáme se v duchovním ne-bytí.

⁵⁰ Viz BIBLE, CEP, Gen 2, 17.

⁵¹ Srov. Katechismus katolické církve, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2002, čl. 1706, s. 436.

⁵² Srov. (Řím 12, 10).

⁵³ Srov. (Gen 1, 27).

V tomto prostoru se nejspíše ocitnul i Hubert, když jeho vztah k milované manželce ukončila její smrt. Vedle celé řady jiných lidských příběhů nám i jeho životní příběh ukazuje, že i v těžké životní situaci je možné najít řešení, pokud nasloucháme a uposlechneme Boží povolání. Otázkou totiž není, zda k nám Bůh volá a co nám říká, ale zda mu umíme naslouchat. Již v knize Sirachovcově jsou vyjmenovány schopnosti, které dal Stvořitel lidem: „*Obdrželi od Hospodina do užívání pět činností; jako šestou jim daroval schopnost rozlišovat a jako sedmou slovo vykládající jeho činnosti. Dal lidem jazyk a oči a uši, schopnost rozhodování a mysl k přemýšlení. Naplnil je chápavostí a rozumností a ukázal jim, co je dobré a co zlé.*“ (Sir 17, 5–7)

Současná moderní doba 21. století nabízí člověku nepřeborné množství životních cest v propletení záhadných křižovatek či odboček. Ve způsobu, jak odpovídáme na různé impulzy, poznáváme smysl našeho bytí. Naše životní cesta v sobě většinou obsahuje dva základní vztahy. Prvním je vztah lásky k druhým lidem, včetně Boha, a poznáváme jej v manželství, mateřství, v kněžském povolání, ve službě bližním nebo v celé řadě dalších životních povolání. Druhým vztahem je pak naše celoživotní zaměření, tedy zaměstnání nebo povolání, které jsme si zvolili a které nám umožňuje v různé míře prožívat aktivně náš život. O skutečnosti, zda bude naše zaměstnání současně i naším povoláním, rozhoduje vztah k vykonávané práci. Vykonáváme-li práci lesníka, zemědělce, učitele nebo právníka s láskou, pak touto láskou, i když si to třeba neuvědomujeme, odpovídáme kladně na Boží povolání a naše práce nás těší a naplňuje.

Každý člověk je svým způsobem Bohem volán a neustále povoláván a jeho svobodná odpověď určuje skutečnost, kým je. Způsob, jak vnímá a naplňuje své životní povolání, je projevem jeho existence. „*Zvlášť významně je důstojnost člověka založena v jeho povolání ke společenství s Bohem. K rozhovoru s Bohem je člověk zván již od svého vzniku: existuje totiž jenom proto, že ho Bůh z lásky stvořil a neustále z lásky zachovává: jen tehdy žije plně podle pravdy, když tuto lásku svobodně uznává a dává se svému Stvořiteli.*“⁵⁴

⁵⁴ Gaudium et spes 19, Dokumenty II. vatikánského koncilu, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2002, ISBN 80-7192-467-9.

4 Svatohubertská legenda pohledem pedagoga a její potenciál v katechezi a evangelizaci

Většina dětí, ale i mnozí dospělí lidé, miluje příběhy. Děti s napětím naslouchají vyprávění dědečka nebo babičky a z jejich životních příběhů čerpají své první zkušenosti. Popularita televizních seriálů a jejich sledovanost je důkazem, že sledování životních osudů jednotlivých postav a hlavních hrdinů nemilují pouze děti, ale provází mnohé z dospělých celým jejich životem. Rychlý rozvoj technologií, množství informací a prakticky celosvětová výměna lidského poznání nabízí člověku nespočetné množství možností, jak prožívat svůj život, ale současně vytváří prostor pro nejistotu a přináší i relativizaci tradičních hodnot. V metodice pro katechezi a pastorači dospělých autoři uvádí: „*V jednotlivých etapách života a činnosti církve měla katecheze vždy své vlastní způsoby a důrazy, které ji provázely.*“⁵⁵ Proto je důležité i v současné době pluralitní a globalizované společnosti hledat způsob, jak vytvářet prostor pro katechezi a evangelizaci a jak oslovit a zaujmout dnešního člověka. Svatohubertská legenda má potenciál vytvářet právě takový prostor, například pro příležitostnou katechezi v prostředí milovníků přírody a myslivosti, ve kterém může přednášející pedagog seznámit posluchače s Kristem a s poselstvím Kristova evangelia. „*Vrcholem evangelizace je jasné vyznání, že v Ježíši Kristu se poskytuje každému člověku možnost spásy jako dar Boží.*“⁵⁶ Kristus osvítí nešťastného Huberta v jeho lidském utrpení a nabízí mu novou životní cestu, ve které Hubert nalézá své povolání a která dává jeho životu smysl a nový cíl. Pro naplnění potenciálu, který nám poskytuje příběh svatého Huberta v evangelizaci, je nutná dobrá příprava. Ta spočívá v poznání posluchačů, navázání kontaktu a vybudování vztahu důvěry, odbourání předpokladů a ve vlastním předání poselství příběhu, které by mělo vést k syntéze a reflexi poznání.⁵⁷

V praxi se budeme setkávat s různým typem lidí a odlišná bude pravděpodobně i jejich náboženská zkušenost.

⁵⁵ Autorský kolektiv, Metodika pro katechezi a pastorači dospělých, Praha, Česká biskupská konference, 2019, s. 5.

⁵⁶ Autorský kolektiv, Metodika pro katechezi a pastorači dospělých, Praha, Česká biskupská konference, 2019, s. 5.

⁵⁷ Srov. Autorský kolektiv, Metodika pro katechezi a pastorači dospělých, Praha, Česká biskupská konference, 2019, s. 7.

Nesmíme však zapomínat, „že katecheze má doprovázet zrání jisté mentality víry v dynamice proměny, která je v konečném důsledku duchovní činností. Toto je originální a nezbytná inkulturace víry.“⁵⁸

4.1 Bourání předsudků a navázání kontaktů s posluchačem

Žijeme v době, ve které je většina z nás zahlcena množstvím informací. Abychom se v nich mohli rychle orientovat, vytváříme si předsudky, které rostou přímo úměrně s rychlostí prožívaného života. Slabinou předsudků je však skutečnost, že nám sice pomáhají rozlišovat a řešit množství informací, ale protože jsou často založeny na chybném předpokladu, způsobují nám také mnoho nepříjemností a jsou příčinou celé řady zbytečných nedorozumění a konfliktů.

Předsudky jsou jednou z největších překážek v náboženské výchově a evangelizaci a má-li vzdělávaný subjekt negativní postoj k víře nebo náboženství, bude práce pedagoga velmi obtížná. Základním předpokladem úspěchu je probuzení zájmu vzdělávaného subjektu a hned potom je nutné získat posluchačovu důvěru. To je snadné říci, ale velmi obtížné uskutečnit. Inspiraci můžeme nalézt v životním příběhu Ježíše Krista, který Boží slovo hlásal, svým posluchačům jej vysvětloval a příkladem svého života i ukazoval.

Psychologie, ale i další humanitní obory, nám nabízí celou řadu námětů, jak získat posluchačovu důvěru a jak s ním navázat kontakt. Základním předpokladem však zůstává vztah lektora k žákům a jeho ochota a schopnost věnovat jim svůj čas a k předávané informaci přidat i svoji lásku a nejlépe i osobní příklad. V evangeliu apoštola Jana můžeme číst Kristova slova: „*Já jsem dobrý pastýř; znám své ovce a ony znají mne, tak jako mě zná Otec a já znám Otce. A svůj život dávám za ovce.*“ (Jan 10, 14–15) Podobně jako dobrý pastýř by měl i pedagog znát své žáky a oni by měli znát jeho. Na základech důvěry je pak možné rozvíjet vztahy a postoje žáků ke Kristovu poselství.

4.2 Využití Svatohubertské legendy při náboženské výchově dětí

Při náboženské výchově dětí zpravidla nemusíme odbourávat jejich předsudky, ale narazíme hned na počátku na tvrdou konkurenci v podobě zábavných her a akčních příběhů, kterými je většina z nich již od útlého mládí zahlcena prostřednictvím televize a celé řady dalších, rychle se rozvíjejících digitálních technologií. Taková je dnešní realita,

⁵⁸Papežská rada pro novou evangelizaci, Direktorium pro katechezi, Praha, Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s. r.o., 2022, s. 26.

kteřou vřak lze poměrně snadno změnit. Pokud se rodiče nebo někdo z dospělých dětem věnuje a daruje jim část svého zaujetí (svým způsobem lásky) v libovolném příběhu, pak děti preferují tuto formu zábavy a hry. Na nás dospělých už pak záleží, jak do této hry zakomponujeme vzdělávání.

Svatohubertskou legendu lze využít v náboženské výchově dětí s ohledem na vývojový stupeň dítěte. V období před školní docházkou se rozvíjí schopnost dítěte ke hrám, ve kterých se zaměřují na zkoušení nových sociálních rolí (na maminku, na doktorku nebo na prodavače) a při těchto hrách často rozvíjí svoji fantazii, která jim pomáhá promítnout do hry své představy. Po vyprávění Hubertova příběhu můžeme v následné hře „na Huberta“ pozorovat chování a představy dítěte, ze kterých můžeme zjistit nejen jeho vnímání příběhu, ale i jeho touhy, obavy nebo formující se rysy osobnosti. „*Již svatý Augustin označil rané a střední dětství za období, kdy se člověk učí vést dialog s Mistrem, který promlouvá v jeho nitru. Od nejtětlejšího věku je třeba dítěti pomáhat vnímat a rozvíjet vědomí Boha a chápat přirozený smysl jeho existence.*“⁵⁹ Z pohledu náboženské výchovy je pro dítě důležité sdělení „Bůh tě má stále rád a pomáhá ti.“

V období školní docházky se děti snaží plnit očekávání a požadavky dospělých, poznávají širší společenství, než je dosud známá rodina, srovnávají své schopnosti se spolužáky, a to vše formuje a vytváří jejich sebevědomí. Na příběhu svatého Huberta jim lze ukázat, že i člověk v obtížné situaci, která jej trápí a je zdánlivě neřešitelná, může najít východisko z této situace prostřednictvím poznání, že je Bohem milovaným dítětem, které má svoji hodnotu a uplatnění. Vedle vztahu lásky Boha k milovanému dítěti pak můžeme při náboženské výchově rozvíjet i sebevědomí dítěte a jeho vztah k Bohu. Katecheta by se měl snažit zvrátit tradiční názor, že je dítě objektem pastorační péče, a vychovávat dítě tak, aby se z něho stal aktivní subjekt uvnitř společenství.⁶⁰

Po dvanáctém roce se v období dospívání rozvíjí abstraktní myšlení a nově se objevuje kritičnost, kterou se dospívající snaží vymezit svou osobu ve vztahu k ostatním lidem. Dospívající jedinci často odmítají autoritu a zkušenosti dospělých a lze předpokládat, že se budou stavět kriticky i ke Svatohubertské legendě. Přesto jim může pomoci při hledání vlastní identity a současně je můžeme směřovat ke hledání a poznávání jejich životního povolání a smyslu života. V tomto období vývoje dítěte je nutné mít porozumění

⁵⁹ Papežská rada pro novou evangelizaci, Direktorium pro katechezi, Praha, Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s. r. o., 2022, s. 173.

⁶⁰ Srov. Papežská rada pro novou evangelizaci, Direktorium pro katechezi, Praha, Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s. r. o., 2022, s. 176–177.

pro větší impulzivitu a rozkolísanost emočního jednání. Katecheta by měl umět dospívajícím v tomto období s důvěrou naslouchat, brát vážně jejich pochybnosti a obavy a doprovázet je na jejich cestě.⁶¹ Potřebu dospívajících diskutovat o sporných tématech lze využít i v otázkách víry a vztahu člověka k Bohu a konverze svatého Huberta může být jedním z takových témat.

4.3 Svatohubertská legenda jako nástroj evangelizace a katecheze dospělých

Proti středověku se podmínky a kultura života v dnešní společnosti podstatným způsobem změnily. Křesťanství v České republice na počátku 21. století není vnímáno většinou společností jako příležitost pro osvobození člověka z otroctví zla (hříchu) a období dvou totalit se výrazným způsobem zasloužilo o vznik celé řady předsudků a omylů, se kterými budeme při snaze o evangelizaci s největší pravděpodobností konfrontováni. Nápravu nepřineslo ani současné konzumní a racionalistické pojetí života. „*Ekonomický model upřednostňuje jedince, kteří jsou svobodní, flexibilní, nevázaní historickými, náboženskými, hodnotovými nebo vztahovými pouty, ...*“⁶² a sdělovací prostředky s využitím nových technologií přináší zcela nový virtuální obraz života, který má se skutečným životem jen málo společného.

Zde je na místě připomenout, že při veškeré evangelizaci je třeba vycházet nikoli od slov, ale od skutků a pamatovat si Kristovo poučení: „*Nikdo nemůže přijít ke mně, jestliže ho nepřitáhne Otec, který mě poslal.*“ (Jan 6, 44) O tom hovoří i další Kristův výrok: „*Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích*“ (Mt 5, 16) a mluví se o tom i ve Starém zákoně: „*Okuste a uzříte, že je Hospodin dobrý.*“ (Žl 34, 9) Je nanejvýš pravděpodobné, že lidé, kteří se setkají s láskou služebníka, pochopí i lásku jeho pána.

Nabízí se tedy otázka, zda může Svatohubertská legenda oslovit a zaujmout současného člověka a zda se může stát nástrojem evangelizace a katecheze dospělých. „*Oslovit dnešního člověka je mnohem těžší než kdykoli předtím, proto je nezbytné mu naslouchat*

⁶¹ Srov. Papežská rada pro novou evangelizaci, Direktorium pro katechezi, Praha, Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s. r.o., 2022, s. 179–181.

⁶² Autorský kolektiv, Metodika pro katechezi a pastorační práci dospělých, Praha, Česká biskupská konference, 2019, s. 13.

a věnovat mu dostatek času“⁶³, uvádí Metodika pro katechezi a pastorační práci dospělých ve svém úvodu. V dějinách církve se způsob a metody evangelizace vždy přizpůsobovaly aktuální situaci a z této skutečnosti musíme vycházet i dnes. Pokud vnímáme Boží povolání k hlásání evangelia, pak si můžeme vzít příklad u apoštolů nebo i u svatého Huberta. Ti všichni se nejprve oprostili od světských starostí, následně naslouchali svým učitelům (apoštolové Ježíši Kristu a Hubert biskupu Lambertovi) a teprve poté započali vlastní práci, ke které byli povoláni.

4.3.1 Svatohubertská legenda ve výuce adeptů myslivosti

Položíme-li si otázku, jak vnímají Svatohubertskou legendu současní myslivci, musíme konstatovat, že jejich povědomí a znalosti zpravidla končí u obrazu klečícího Huberta před jelenem s křížem mezi paroží. Z této skutečnosti je proto nutné vycházet i při výuce adeptů myslivosti. Většina z nich bude ve věku svatého Huberta před konverzí a jejich život může mít s životem svatého Huberta mnoho společného. S největší pravděpodobností budou křesťanství odmítat jako něco přežitého a část pravděpodobně připustí víru v nějaké nadpřirozeno.

Pokud budeme vycházet z této reality, bude důležité si při výuce uvědomit, co prožívají mladí lidé z pohledu vývojové psychologie v období mladé dospělosti, a následně bychom se měli snažit je alespoň v minimální míře poznat a zjistit jejich motivaci, proč chtějí provozovat myslivost. „*Dobrá znalost adresátů katecheze je velkou výhodou*“⁶⁴. I když bude mít naše výuka mysliveckých tradic se skutečnou katechezí jen málo společného, můžeme se u adeptů pokusit odbourat případné předsudky ve vztahu ke křesťanství a nabídnout jim k uvažování otázky po smyslu života a významu povolání.

Jedna z mysliveckých tradic říká, že myslivec se v průběhu svého života vyvíjí z lovce v chovatele, aby se z něho nakonec stal ochranář. Hlavním cílem lovce je jeho osoba a cíl, kterým je lov, pozornost chovatele obrací ke svému okolí, ale jeho cílem je stále vlastní prospěch. Proměna v ochranáře však proměňuje člověka a jeho zaměření na vlastní osobu a cíl se mění na poznávání a službu svému okolí. Tuto proměnu můžeme zaznamenat i v životě svatého Huberta, který našel pokoj a klid ve víře a ve službě Bohu a bližním.

⁶³ Autorský kolektiv, Metodika pro katechezi a pastorační práci dospělých, Praha, Česká biskupská konference, 2019, s. 5.

⁶⁴ Autorský kolektiv, Metodika pro katechezi a pastorační práci dospělých, Praha, Česká biskupská konference, 2019, s. 8.

4.3.2 Svatohubertská legenda a její místo v tradicích české myslivosti

Myslivecké zvyky a tradice utváří a formují, společně s dalšími činnostmi v této profesi, pohled veřejnosti na myslivost a jsou součástí kulturního dědictví našeho národa. O tom svědčí i zápis myslivosti na seznam nehmotného kulturního dědictví České republiky a zápis sokolnictví, které je specifickou součástí myslivosti, na seznam nehmotného kulturního dědictví UNESCO. Přesto vnímá velká část veřejnosti myslivost jako negativní činnost a v současné době můžeme pozorovat rostoucí snahy o zákaz (nebo minimálně omezení) činnosti myslivců.

Jedním z důvodů takového postoje části veřejnosti je skutečnost, že se postupně z myslivecké tradice vytrácí povolání člověka spravovat přírodu jako svěřený ráj a toto povolání nahrazuje životní styl ve smyslu užívání a konzumu. V době komunistické totality nahradila myslivecké tradice politická výchova⁶⁵ a samotné tradice byly prezentovány jako lidový folklór. „*Lidová myslivost se rozvíjí v jiných podmínkách. Tak by bylo například zbytečné obnovovat štvanice nebo chtít naplnit životem svatohubertskou legendu*“⁶⁶, pravil kolektiv autorů v učebnici Základy myslivosti v roce 1988.

Klademe-li si dnes otázku, jaká je příčina negativního vztahu části veřejnosti k myslivosti, pak ji můžeme najít právě ve ztrátě pojmu a významu myslivosti praktikované jako poslání spravovat živou přírodu, tedy jako Boží povolání. Není-li však myslivost povoláním, ale lidovou zábavou, nebo dokonce sportem, pak zcela logicky ztrácí své opodstatnění, protože zabíjení zvěře pro zábavu nebo jako sportovní disciplína je z morálního hlediska neobhajitelné. Hledání cesty k nápravě negativního vnímání myslivosti částí veřejnosti je výzvou pro každého odpovědného myslivce. Pro ty, kteří se vedle myslivosti hlásí také ke křesťanství, je navíc příležitostí naplnit výzvu papeže Františka k „nové etapě evangelizace.“⁶⁷

Jaký význam má tedy Svatohubertská legenda v myslivecké tradici dnes? V pojetí lidové myslivosti je zakopanou hřivnou⁶⁸, ale v souvislosti s tázáním po smyslu života a bytí člověka je její potenciál nevyčerpatelný. V exhortaci Evangelii gaudium říká papež František, že „*existuje nesmírně mnoho témat, která souvisejí s evangelizací nynějšího světa a která by bylo možno rozvinout.*“⁶⁹ V tomto smyslu se může Hubertův životní příběh proměnit

⁶⁵ RAKUŠAN Ctírad a kolektiv, Základy myslivosti, Státní zemědělské nakladatelství, Praha 1988, s. 8–37.

⁶⁶ RAKUŠAN Ctírad a kolektiv, Základy myslivosti, Státní zemědělské nakladatelství, Praha 1988, s. 35.

⁶⁷ Srov. Papež František, Apoštolská exhortace Evangelii gaudium, V Římě u sv. Petra, 2013, čl. 17.

⁶⁸ Srov. Mt 25, 14–30.

⁶⁹ Papež František, Apoštolská exhortace Evangelii gaudium, V Římě u sv. Petra, 2013, čl. 16.

ze známé myslivecké tradice v hlásání radostné zvěsti o Ježíši Kristu. „*Víra je z hlásání, hlásání pak se děje slovem o Kristu*“ (Řím 10, 17) Bez tohoto hlásání se Svatohubertská legenda, stejně jako parforsní způsob lovu, stane přežitou tradicí a společně s ní zanikne nejspíše i česká myslivost.

Závěr

Není pochyb o tom, že Svatohubertská legenda patří k základním a všeobecně známým mysliveckým tradicím. Většina lidí však dnes vnímá tuto legendu jako lidový folklór a jen výjimečně ji někdo prezentuje jako příběh, ze kterého plyne poučení a který nám dává názorný příklad pro řešení složitých a krizových situací i v dnešní době.

Tento stav můžeme pozorovat i u většiny myslivců, kteří se ke křesťanství a odkazu svatého Huberta sice hlásí, ale ve svém životě se přizpůsobují svému okolí a podstatu legendy, kterou je naše odpověď na Boží povolání, nijak neprezentují. Snad ani netuší, jak naplňují slova evangelisty Marka: „*Opustili jste přikázání Boží a držíte se lidské tradice.*“ (MK 7, 8) A ještě řekl: „*Jak dovedně rušíte Boží přikázání, abyste zachovali svou tradici!*“ (MK 7, 9) O současném stavu můžeme hovořit a vést odborné diskuze, nebo se můžeme pokusit tento stav změnit. Diskuze, je-li dobrá, může být nástrojem, jak započít změnu, ale poté musí následovat vytrvalá práce. „*Výzvy existují proto, aby se překonávaly. Buďme realisty, ale neztrácejme veselost, smělost a odevzdanost plnou naděje! Nenechme si ukrást misionářskou sílu.*“⁷⁰

V současné sekularizované společnosti se v České republice stává hlásání evangelia znovu misijní činností. „*Misionářsky pojatá pastorační práce není posedlá nesouvislým podáváním množství nauk ve snaze uložit je silou nároku. Přijme-li se pastorační cíl a misionářský styl, který skutečně dosáhne ke všem, bez výjimky a bez vylučování, zvěst se soustředí na podstatné, na to, co je nejkrásnější, největší, nejvíce přitažlivé a současně nejvíce nezbytné. Nabídka se zjednodušuje, aniž by proto ztrácela hloubku a pravdivost, a tak se stává přesvědčivější a zářivější.*“⁷¹ Novodobí misionáři však nebojují pouze s nevědomostí a neznalostí, ale největší překážkou pro jejich poslání jsou předsudky, které jsou dědictvím výchovy totalitní i konzumní společnosti.

Pro myslivce, který vnímá a praktikuje myslivost jako Boží povolání, se otevírá příležitost, jak naplnit své povolání ve zcela nové dimenzi. Propojením profesní činnosti s hlásáním evangelia mohou současní „Hubertové“ přispět ke znovunalezení skutečných základů, na kterých stojí toto povolání. Ve společnosti pak mohou přispět nejen k uvědomění si kořenů, ze kterých vyrůstá evropská kultura, ale i k nápravě současné krize společnosti, kterou působí snaha o náhradu kořenů roubováním odlišných kultur. „*Pokaždé vracíme-li*

⁷⁰ Papež František, Apoštolská exhortace Evangelii gaudium, V Římě u sv. Petra, 2013, čl. 109.

⁷¹ Papež František, Apoštolská exhortace Evangelii gaudium, V Římě u sv. Petra, 2013, čl. 35.

*se k prameni a obnovujeme původní svěžest evangelia, ukazují se nové cesty, kreativní metody, jiné výrazové formy, výmluvnější znamení, slova nabitá novým významem pro dnešní svět.*⁷²

Na tomto místě je vhodné připomenout Hubertova slova, která jsou i s odstupem času stále aktuální: „*Pokud jsme živi, brány milosrdenství Božího jsou nám otevřeny; po smrti se zavřou! Uvažujme, co jsme byli, co jsme a co budeme!*“⁷³ Naše okolí nás nejspíš neocení a jistě se najdou i tací, kteří nás v ateistické a materialisticky orientované společnosti v České republice budou soudit a naši vírou opovrhovat. Motivaci a naději při překonávání těchto překážek však můžeme nalézt ve slovech Ježíše Krista v evangeliu svatého Matouše: „*Vcházejte těsnou branou. Prostorná brána a široká cesta vede do záhuby a kdekdo tudy kráčí. Těsná brána a úzká cesta však vede k životu a málokdo ji nachází.*“ (MT 7, 13–14) Vzorem nám může být svatý Hubert nebo celá řada světců, kteří prostřednictvím Slova uslyšeli Boží hlas a Jeho povolání nejen rozpoznali, ale především jej ve svém životě naplnili. Skutečná hodnota člověka totiž nespočívá v tom, co říká, ale v tom, co dělá.

⁷² Papež František, *Apoštolská exhortace Evangelii gaudium*, V Římě u sv. Petra, 2013, čl. 11.

⁷³ VONDRUŠKA Isidor, *Životopisy svatých*, Ladislav Kuncíř, Praha 1931, s. 182.

Literatura

Autorský kolektiv, *Metodika pro katechezi a pastoreci dospělých*, Praha, Česká biskupská konference, 2019.

BEZDĚK František, KOVAŘÍK Jaromír, *František Antonín hrabě Sporck a jeho Řád svatého Huberta*, Řád svatého Huberta v Kuksu, 1998.

ČERMÁK Josef a kol., *Malá encyklopedie Universum*, díl 4, Vydavatelství Universum, 2009.

Gaudium et spes 19, Dokumenty II. vatikánského koncilu, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2002, ISBN 80-7192-467-9.

Katechismus katolické církve, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2002.

KOVAŘÍK Jaromír, *Hubert jako historická osobnost a Svatohubertská legenda*, Sborník referátů Tradice v myslivosti, ze semináře Řádu sv. Huberta, Lázně pod Zvičinou, 1995.

KOVAŘÍK, Jaromír, *Tradice v myslivosti*, 3.dopl. vyd. Praha, VEGA, 1996, ISBN 80-900754-4-4.

MERREL Jan a kol., *Malý bohovědný slovník*. Česká katolická charita, 1936.

Papež František, *Apoštolská exhortace Evangelii gaudium*, V Římě u sv. Petra, 2013.

Papežská rada pro novou evangelizaci, *Direktorium pro katechezi*, Praha, Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s.r.o., 2022.

PIŤHA Petr, *Čechy a jejich svatí*, Tiskárny Havlíčkův Brod, Jan Bloudek-COMDES, 1999.

RAKUŠAN Ctirad a kolektiv, *Základy myslivosti*, 2.vydání, Český myslivecký svaz ve Státním zemědělském nakladatelství, Praha, 1988.

RAKUŠAN Ctirad, *Jelen v křesťanské a jiné symbolice*, Sborník referátů Tradice v myslivosti, Řád svatého Huberta v Kuksu, 1998.

RYBAK Roman, článek Relikwie św. Huberta są we Wrocławiu, *Hubertovy listy 2/2022*, Řád svatého Huberta, Kuks, 2022.

SCHAUBER, SCHINDLER, *Rok se svatými*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 1994.

TRENCSÉNY-WALDAPFEL *Imre*, *Mytologie*, Praha 1967, Odeon.

TRIPES Oldřich, *Patron českých myslivců-svatý Eustach*, *Časopis Myslivost*, 9/2017.

VONDRUŠKA Isidor, *Životopisy svatých*, Ladislav Kuncíř, Praha, 1931.

Obrazová příloha

Obrázek 1: Svatý Eustach

Zámecká kaple sv. Eustacha z roku 1720, oltářní obraz od Pietera van Roye, zámek OHRADA

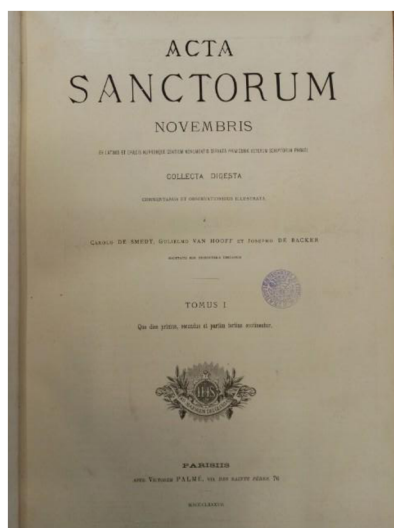
Obrázek 2: Zbroj sv. Eustacha

Oltářní obraz od neznámého autora, kaple ve Vysokém Chvojně

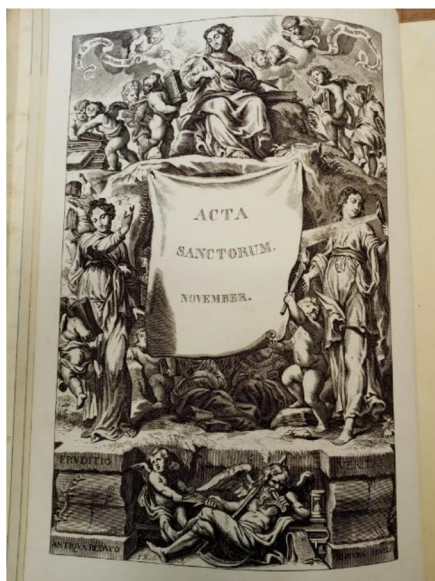
Obrázek 3: Klíč svatého Huberta

Klíč vystavený v Pokladnici katedrály v Lutychu

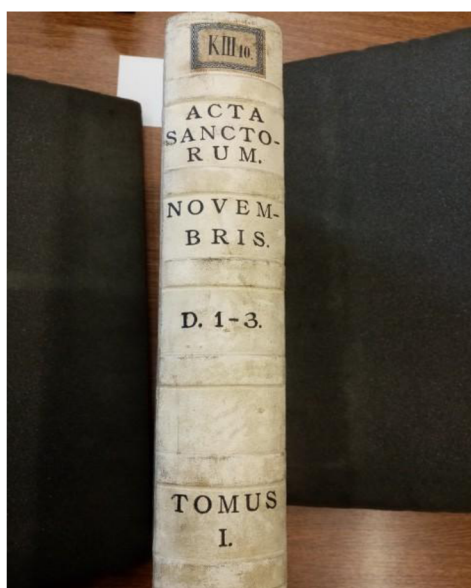
Obrázek 4: Acta sanctorum – úvodní list

Foto: Jan Votava, knihovna Strahovského kláštera

Obrázek 5: Acta sanctorum – úvodní obrázek

Foto: Jan Votava, knihovna Strahovského kláštera

Obrázek 6: Acta sanctorum – hřbet svazku

Foto: Jan Votava, knihovna Strahovského kláštera

Obrázek 7: Řád svatého Huberta

Foto: Archiv Řádu sv. Huberta

Obrázek 8: Obraz Alojzy Krysiaka

Foto: Jan Votava